Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕН МИНИСТРИЙ СОВЕТЕН ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадуьл 1923 шера дена ● ЕРА, 18 ИЮНЬ, 1981 ШУ. ● № 74 (6364). ● Мах 2 кап.

«ХIара балха дийнахьа хьадер дукхагIа хилийта!» ахача девизагIа шерра социалистически ахь йоархнаьй укх шера В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода коксови цеха болхлоша. Цкъа санна дукхала а заводе хьалхара моттигаш яьхай цар.

Къаьстта дика къахьегаш я цу цехера А. В. Булгаков керте латта № 13 йолча установка коллектив. Дукхьал май бетта планагIа эльрхIачул совгIа цо араяийцай 150 тонн продукци. Шоай балхах дика кхеташ, хьалхащка латта декхараш тIехкхоачашдеш бола технологаш дукха ба укхаза. Царех я оператор Гостева Валентина.

СУРТА ТIА: оператор В. Гостева.

З. БАТЧАЕВА сурт.

ТIагIерта беча балхах, массанахьа а ялат дика хьувкъайта гIертаро, техникаьх жамогте дукхагIа пайда эцара йолаш йола торонаш лаха оарцагIбаларо хьалдиэз да Нохч - ГIалгIайчен лаьтта леладерий тахана вахар. Уж бизза лоIам болаш ба цхьайттагIа пятилетка дIайолаенна шу толаме чакх а даьккха лаккхача хьувкъамца Даьхе гIадайта.

Укх шерара хаоттам, Iалама хьалаш лаьтта леладерех фу доал, халонашта дуьхьала цар фу оттадергда, уж мел говзал йоаллаш ба хьана дагадолаш санна эттад. Шийла а шиий тайнара а енча бIаьстедо йIаьлйир ялатаса дIадув ха, бIаьсти кхашкара балхаш. Уж дукхагIдараш цхьан хенна до дезаш нийсделар. Цунца цхьана хьаэттай лаьтта леладерашта эттара бехктохамегIа йола ха — ялат чуэцар. Из болх а, бакъдар аьлча, йоагIаш йолча хенал тIехьагIа бе безаш эттад гIулакх. ХIаьта республика цхьайолча моттигашка дIадоладенна хIеташ чуэцилга.

ЯЛАТ ЧУЭЦАРА — ДИКА КИЙЧО

Укх деношка тха газета тIа дийцар Шелковской района Ленина цIерагIча колхозе мукх хьекха болабаларех лаьца. Дуккха а дагIац ялат чуэца хIара шу, на бахьан лоаттабу къовсам, бид ца луш дукха дагалетташ хул лаьтта леладерий. ХIаьта хIанзара кIимарс ший тайнара ба, хIеца аьлча, из юрта боахаме болх бечарна хьалхашка ялата проблема къоастаяра доаккхий декхараш оттадаь КПСС XXVI съезд хинкача шерара кIи-марс ба.

Ялат хьалкхедар а чуэцар а цIемаха а хиэнадац атта гIулакх. Iалама хьалаш, хаоттам аьттув боацаш оттача гучайоал лаьтта леладерий говзал, ялат бахьан къовсам лоаттабе уж хоем ба е бац. ТIехьа енача бIаьстено карна хьалхашка оттайир боккъонна йола экзамен. Лоацача хана, кIеэнга-дукха а болх ба мегаргболча деношка сихха дIае дезаш хIанар бIаьстий дIаюь культураш, йовкхо е соцш дар гурахьа дIадийна ялаташ, лахадаш теркам тIалоаттабе безар доакъараш кийчдара. Уж дерриге балхаш дика ца йоалаш юртарча хьахьегамхоша чакхдаьхад але йиш йолаш да вай.

Ялаташ чуэцара дика кийчбеннаб Шелковской, Грозненски районашка, кхыча районий дукхача боахамашка. Укказа вIашагIъеккхай ялаташ чуэцара комплексаш, социалистически ахьа условеш чIоагIъяьй, ялаташ ипатовски методах чуэца кийча ба. Бахьда, иштта дац гIулакхаш Наурски, Урус-Мартановски, Гудермесски, кхыча районашка. Цига тIехьабус ялат чуэцара техника кийчъеча. Ялат чуэцара кийчо мела ю «Назрановский», «Терский» совхозашка.

«1981 шера хьувкъам чуэцилга, юртбоахама продукташи доакъарашн кийчделга, 1981/82 шера зама лехьа хьайбаш толаме Iаигара доахилга Iалашдара кхы тIе а де дезарий хьакъехьарча» КПСС ЦК, СССР Министрий Совета соцамо белгалъяьй, царех пайда ийдача, укх карарча пятилетка хьалхарча шерара хьувкъам бахьан лоаттабеча къовсаме толам баккха йиш хулийтаргйола торонаш. Лаьтта леладерий декхар да боахамий, агропромышленни комплекса дерригача доакъой материально - техническй герех, пачхахьалкхел новкъосталах биззагIа пайда эца, шоай экономика чIоагIъеча керда гIа баккха.

Ялат чуэцача толам баккхар тейша хургда долаш дола низаш нийса дIа-юха оттадарех, ялат чуэцара конвейера ерригга подразделенеш, звеньяш лерттIа болх беш хиларех. ХIара боахаме хила еза ялат чуэцара, из пачхахьалкхенга дIадалара, механизаторашца Iалашбара планаш графикаш. Уж дешаш чIоагIа уйла тIаьхийта дийцар дукха ха йоацаш хиннача республикански совещане. Цига къамьл деш КПСС обкома хьалхарча секретара А. В. Власова белгалдаь махиллара, керттердар да ялат ца дойтара тIехьа къовсам лоаттабе безаш хилар. Кхашка цхьа ка, хьаттIац тIа цхьа фийг бойта йиш яц. Жоаш да ваькъаш дика ца хилар бахьан долаш а, е еза йовкхо ца ярех а машинашца ялат дIаяххуьаш из Iомехкаш моттигаш нийслуьга. ХIанзале а уйла а ю Iалашде деза ялаташ дIаяххуьача машинаш тIадехка брезенташ. Укказа шоай дож ела а тIахьожам лоаттабе а безаш ба халкъа Советий депутаташ, тIахьожамхой, «Комсомольски прожектораш».

Хьалха латта опыт, къаьстта ипатовски яр, чоте а эцаш ялаташ чуэцара ядаш йолеш хIана республикера боахамаш кIезига дац. ХIаьта а белгалдаккхаьва долац цхьайолча моттигашка уж планаш уттаеча хана юртбоахама дерригга шу толаме чакхдаьккхара де деза балхаш лоархIаме ца эцаш хилар. Цкъаза уйла яц ялат чуэцар, доакъараш кийчдар, хьайбай продуктивность айир, уж Iаигара дахар сапна дола дешаш комплексно къестадара.

Ялат чуэцилга алхха лаьтта леладерий гIулакх хилка Iац. Цунна оарцагIбола безаш ба торговле, юкъарча кхача, бытовой гIулакхаш дечара болхлой. Кхашка къахьегаш боахкача хаха фу эш хьожаш, уж болх беш боахкача моттигашка хила беза уж.

Партийни, профсоюзни организацей, боахамий кулгалхой керттера уйла хIана тIеерзаь хила еза хьалкхедаь ялат ца дойташ, ший хеннахьа чуэцара юртахкара къахьегамхой оарцагIбахара.

ХIара балха дийнахьа хьадер дукхагIа хилийта!

Сийле хийла хьалхалаттарий!

Доакъар доаккхачеш цун дикал лакхъечеш месячника шие ткIара лелаьча социалистически ахьа итогаш ахй.

Социалистически ахьа котьалнаргаш а лоархIа республикански газеташ тIарча Сийлен улгэ тIа яьхай.

РАЙОНАШ:

йол Iалашъяра месячника задани 92 процент, сенаж — 97, баьца хьоар даккхара 35 процент кхоачашъяь.

НАУРСКИ.

йол Iалашъяра месячника задани 19 процент, сенаж — 232, баьца хьоар даккхара 44 процент кхоачашъяь.

ШЕЛКОВСКИ.

йол Iалашъяра месячника задани 24 процент кхоачашъяь, сенаж кийчъяра задани 3,5-зза тIехкхоачашъяь, хIаьта баьца хьоар кIанз а дIайолаеленча йола.

ГУДЕРМЕССКИ.

БОАХАМАШ:

Наурски района «Россия» яха колхоз;
Наурски района Ленина цIерагIйола колхоз;
Шелковски района «Коминтерн» яха колхоз;
Шелковски района «Путь к коммунизму» яха колхоз;
Грозненски района «Грозненский молочный» яха совхоз;
Урус - Мартановски района «Урус - Мартановский» яха совхоз;
Назрановски района «Экажевский» яха совхоз;
Веденски района Ленина цIерагIйола колхоз;
Надтеречни района «Озерный» яха совхоз;
Гудермесски района «Новогрозненский» яха совхоз.

* * *

Белгалдаьккхад доакъар кийчделга сихдара а цун дикал лакхьяра а Ачхой - Мартановски, Назрановски, Сунженски, Урус - Мартановски районашка болх ледара болга.

ДIаяхача юкъе Ачхой-Мартановски района совхозаша месячника заданегIа йол — 7 процент, сенаж — 20 процент мара Iалашъяьйац.

Месячника заданегIа Назрановски района йол — 4 процент, Сунженски — 3, Урус-Мартановски — 4 процент мара кийчъяьйац.

Урус - Мартановски районе хьежа мел къона сенаж классни йоацаш я.

Лехзе белгалъяьхача КПСС райкомашка, райисполкомашка, районий юрта боахама управленеша тесса леладу доакъар Iалашделга, из кийчдара технологи толзаю, доакъар Iалашдеча техникех боаггIача бесса пайда ацац, боахамий кулгалхошкарей специалисташкарей доаггIар хьадоац.

КПСС горкомаш, райкомаш, горрайисполкомаш, юрта боахама министерство, кхыйола юртбоахама ведомстваш, колхозийи совхозийи кулгалхой а партийни организацеш а декхарийле я доакъар кийчдара белхаш сихде, доакъар кийчдара месячника задачи шеко йоацаш кхоачашъелга Iалашде.

5000 метр бурув техад

ХIара денна шерагIа дIабаржаш латт «Грознефть» объединене шера 5000 метр бурув а тохаш цхьан шерей ах шерей скважина бурув теха яхиха вьшна дIаболабаь болам.

Цу боламе дакъа лоацеш я хIана ткъо совгIа бригади. Царех я Старогрозненски УБР «Андреевская» яхачара № 1009 йола К. М. Ковалева кулгалду комсомольско-кагирхой бригадей «Правобережная» яхатера Грозненски УБР-ера А. Мау кулгалду бригадей. Цу шин бригадах хIаране 18 июне 5000 метр кIоарга бурув техад.

Н. АМИРУМОВА.

«Грозэнерго» № 2 йолча йIовхала электрически централе хьалхле лелаеча слесара Виктор Павлович Седашова хьаьнала къахьега дукха ха я. Из цкъа санна дукхаьа а социалистически яхье котвийнияв. Сийленца лелаю Виктор Павловича коммунистически къахьегама ударника цIи.

СУРТА ТIА: хьалха латта слесарь В. П. Седашов.

З. БАТЧАЕВА сурт.

КЕРДАДАР ЛОХАШ

«Грозэнерго» керттерча предприяте № 2 йолча йIовхала электрически централе дукха рационализатораши новатораши ба йIовхала энергетически оборудоване болх тешаме хилийтара, цун кхом барам овсарле лакхъяран шоай творчески инициатива тIаерзаь къахьегаш.

Къаьстта теркам тIаозаш я инженера Н. Федосенкоси мастера А. Канарскеи ейна я ээар сом кходайта йола предложени.

Дика рационализатораш ба слесараш Ткачев Евгений, Семыкин Леонид, мастер Рыжий Петр, инженераш Топчиев Владимир, Гайцев Василий кхыбараш.

Маьхера предложенеш производствега юкъатухарах е шу хьадолалуча декхо кходаьр 43 700 сом да.

Х. СУРУДЖАЙЦ, «Грозэнерго» оператор.

Нохч - ГIалгIай гIишлошъяра управлене СМУ-7 гIишлонхоша шоай дерригга низаш оарцагIдаьхад цхьайттагIча пятилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра. «Ханал хьалха хьалъертьа — ханал хьалха караерзаергья» яхача девизагIа яьржача социалистически яхье хьалхалаттачарех цаI я Спотыкайло Николай Андреевич керте латтача комплексни бригада коллектив. ХIанз из къахьегаш я Н. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода ЛЧ-24 яха установка хьалъечь. Цхьаккха смена дIаяхийтац цо ший норма дика тIехкхоачаш ца еш. Ялхайтта шера гIишлош хьалъеча къахьегаш йола бригада кулгалхо ва ший коллективерча гIишлонхоштa хьокхам телаш. Халланза яхье хьалха латташ хьайоагIача бригадана а цун кулгалхочоа а дукха совгIаташ тийннад.

СУРТА ТIА: бригадир Н. Спотыкайло.

З. БАТЧАЕВА сурт.

ДикагIчарца нийселе

Завод Iойиллача хана денз болх беш ва Музаев Вауди Гудермесерча медицински инструментий заводе. Юкъьанца бе-бе балхаш деш хилар из, цул тIехьагIа слесара-инструментальщика специальность а Iомаяь, цу профессегIа хIанз а болх беш ва коммунистически къахьегама ударник, пхелагIа разряд а йолаш. Заводе ше болх беча 17 шера ворхI квалифицированни слесарь Iомаваьв Бауде. Цеха начальника Пак Воля Ардиповича эттара безаттохамегIа дола балхаш ший декхар цIена кхоачашдеш волча В. Музаевна мара тIадехкац. Боха бу моттиг юкъаза а цIенен цхьалхо йолаши лоаттаи Бауде, из йолча хьехам эца ух завода болхлой. ХIаьта цо, царга бокъонца ла а дийгIе, дуча бакъахьа дар дIаоел.

Балхах ше мукъа волча хана спортах воал Вауди. Шахматех цхьоалагIа разряд я цун. Дуккхаза а заводе чемпион волча цо хIара шера дакъа лоац городен республикан хьайлхара моттиг яккхар дукха лоэзача. «Спартак», яхача ДСО член ва из, общественни хьисапе шахматий секци лелаю цо заводе.

Профсоюза цехкоша член ва Вауди, цехера дерригга профсоюзни дешаш шоай хаиннахьа къестаду, болхлой чIоагIа раьза хул.

Цкъа санна дукхаза а завода диренцей профсоюзни комитетой Сийлен грамоташ ахчой премеши тийнав цуна. Дезаший дика да, дика новкъост волча цо ший идейно - политически кхетама боарам лакх а бу.

Н. БОРИСОВ, медицински инструментий завода агитаторий группа кулгалхо.

ХЬАЙБАШТА — ШОРТТА ДОАКЪАР

ХIАМА ДУТАРГДАЦ ПАЙДА ЦА ЭЦАШ

ТIехьатетта йиш йоаца декхар да доакъараш дахара гIулакх овлангa денз тоадар а общественни хьайбий боахамий. хIаьта иштта граждаший шоай доалахьа дола доахани коа тIера овлхазараши мел эшача доакъарашца Iалашдар а... Колхозашкеи совхозашкеи доакъар даккхара гIулакх специализированни даькъа хьисапе леладе. Боахамаш шоай доакъарашца Iалашдаь хилийтара къаьстта уйла тIаяхийта, вьшa да цхьайттагIча пятилеткеи 1990 шу хьатIакхачалцеи вай Даьхе экономически социальни дегIайоалвара КПСС XXVI съездо тIайийцача Керттерча лостамаш тIа. Уж дешаш дега а кховбаш ниэ дIаккхоачар ду тха «Самашкинский» совхоза коллективо хьайбаш Iан замалахьа кхабара махулле дукхагIен дикагIен доакъараш Iалашде гIерташ.

Месячника заданегIа эзар тонн сенаж йолла, кхо бIаь тонн йол кийчъе, бIаь тонн баьций витаминни хьоар даккха дезаш ба совхоза болхлой.

Боахама коллектив къаьстта гIадъимаш хIама да рапсах хIанале а 2500 тонн силос йолла вIашIехьдаьнна хилар. Тха совхозо иозал доакъар Iалашдаьдац хIанзалца.

Культурни даьгIенашка дукккача шерашка тIаьюла буц дукха хIама ца эшаш кхо бIаь гектара тIа я тха. Из кхоаза хьанха дега да тхо. Цул тIехьагIа цига доахаи доажадергда ноябрь бутт болабаллалца.

ХIанз сенаже, баьца витаминни хьоар даккхара хьокхаш я люцерна а дуккхача шерашка тIаьюла кхы тайпа баьцаш а. Уж чуерзвеш гектара дика болх бу буц хьокхаш боахкача Муталимов Хизбулеи Залимов Байсолтаи, хьекха касарегIа уллар хьал а эцаш лафеташ тIа юттача Хангириев Султана, кхай тIара сенаж йоллача буц дIаккхухьача Завмаев Альдебирси Хаджиев Азаманеи. Балха норма юкъера лаьрхIача 180 — 200 процент кхоачаш ца еш ди дIадахийтац царех хIаране. Иштта овсаре цар болх баро вIашIехьдалийтад хIанале ворхI бIаь тонн сенаж йолла.

Доккха доаца цхьа дакъа мара баьца витаминни хьоар даккхара дIа ца дохийташ, шоалагIен кхоалагIен хьекхача баьцах йол кийчъергья оаха. ХIаьта хьалха, рапсах елла силос йоацача хана из гIулакх цу тайпара чакхдаккха йиш йолаш дацар. Мошача доакъара меттел а дIаяхийта езаш хулар шоалагIа а кхоалагIа а хьокха буц. ХIаьта хIана, август бутт юкъехкаьчача денз ноябрь бутт хьатIакхачалца мошача доакъара меттел рапса силос iела йиш хурьял хьокхаргйолча ерригеча баьцах йол кийчъергйолаш.

ЦIенхаштта укх шера мара кхетадаизар тха боахама специалисташа рапс мел пайдане доакъара культура я. Цудухьа из дIаюргйола кхаш кхы а шерде лаьрхIад оаха.

Мошача доакъара лаьрхIа соахка гурахьа дIайийна кхы а цхьацца культураш я тха. Уж ерригаш хьокха а хьокхаш юваь яьннай хьайбашта. Мукъадаьнна кхаш оахаш, минеральни удобренешца хьаьедеш, мошача доакъара лаьрхIа кхы тIа а цхьацца культураш: горохаца цхьана кеи, дукхьал кеи, хьамкIаш дIаювш ба механизатораш. Царна юкъе массарел овсарегIа къахьег Лаииев Зиаудинеи Межидов Висиеи.

Шин сменагIа дийнахьеи буси ялхайтта сахьата тIатеIIа къахьегаш ба баьца витаминни хьоар доаккхаш боахкараш я. Кхы а 30 тонн даьккхача бовл уж месячника задани кхоачашъяь. Цхьабакъда, цар лаьрхIад месячника заданел совгIа кхы а 10 тонн доакъар кийчде.

«— Баьцаш дIа мел йийнача, эрий тIа мел яьннача, хIаьта иштта аьлошка, довкъашна, хия йистошка, хьунашка, наькъашта йисте гIоллара хаиннахьа доакъар кийчделга Iалашдара мел эшар де», — аьнна да «1981 шера хьувкъам чуэцилга, юртбоахама продукташ, доакъар кийчделга Iалашдара, 1981 — 1982 шера хьайбаш толаме Iаигара дахара кхы а чакхдахa дезача гIулакхий хьакъехьа» КПСС ЦК, СССР Министрий Совето тIайийцача соцам тIа. Цу дешашта жоп луш тхоьи дерригга теркам тIабахийтаб оаха доакъар дукхагIа Iалашде йиш хулийтача торонех махулле дикагIа пайда эцара.

Терски дукъ тIа эри тIаьнна баьцаш а йолаш ялх бIаь гектар хургйолаш даьгIенаш я тха. ХIанз косилкаща а мангалашца а тIатеIIа хьокхаш я буц. ДIадахача кIирандийнахьа кхашка, фермашка балхаш де ца дезаш мукъаболча нахa, контора болхлоша, берригаш ара а баьнна, бир из болх. Кийчйир ткъо тонн йол. Иштта къахьегаргда дIахо а — йоачан йоацаш денача хIара кIирандийнахьа. ХIаьта цу даьгIенашкара хIанале Iалашъяь йол бIаь итт тонн я.

ТIадоагIача шера май бутт хьатIакхачалца рационага хьежжа хийцца хьайбаш кхаба йиш хургйолаш керттера доакъараш, царех лоархI ва силос, йол, сенаж, баьца витаминни хьоар, Iалашде тхоай низ дIаккхоачаргхилара тешо.

М. ХУГАЕВ, «Самашкинский» совхоза керттера зоотехник.

Хьинаре къахьег

Доакъар кийчдеш лаьрхха бригада йоаля Шалински района «Искра» яхача совхозе. Цунна кулгалду йоккха балха опыт йолча Баймурадов Дудус. ХIанз дика ухача денох махулла пайда а эцаш къахьег механизатораша. Совхоза дукхагIдола баьцаш тIайола лаьтташ айеннача моттигашка укх. Цудухьа атта гIулакх дац цигара 186 гектара тIара люцерна хьакха.

Люцернах сенаж чуйоллача тхоах кхийттар Баймурадов. Доакъар кийчдара долча месячника заданех совхозе Iалашде лезачох 70 процент кийчде лезар цун бригада я.

— ХIаьта тхо уйла йолаш да, — йоах Дудус, — задане дукха дукхагIа из кийчде. Цу гIулакха торонаш йолаш я бригада.

Кхайна дукха гаьна бац сенаж чуйолла кIоаг. Хьекха улла буц хьал а йийе тохкхораш яьчул тIехьагIа хьатIаувз сенаж кийчъеча. Цу балхах дика лоархIабу механизатораш Юнусов Саид-Эмин, Ниниев Овламу, Адамов Руслан, Дибиров Ювсап. ХIаьта шоаш хьадер цIенен дикеи а ду.

КIоага чу С-100 яхача тракторца сенаж IотоIаеш ва «Госкомсельхозтехника»/ Шалински МРО-ра вена Цагараев Бидаш. Хьинаре къахьег цо а.

Укх шера 600 тонн сенаж кийчъе езаш яр совхоз. Из хIанзале кийчъяь яьннай. Цул совгIа, кхы а ворхI бIаь тонн гаргга йол, бархI бIаь тонн ча, кхо эзар совгIа тонн силос кийчъе лерхIаш ба механизатораш.

Люцерна хьокхаш ба йоккха балха опыт йола Садулаев Абубакар, Альгириев Хасайн, Мухадаев Мовсар, Вараев Замрудди. «Доакъар кийчдара — лакха темпаш» яхача девизагIа люцерна хьокхача иъа а хьегаш, дика шоай нормаш тIехкхоачашъю цар хIара дийнахьа.

Массе хана механизаторашца цхьана кхай тIа хул совхоза рабочкома председатель Ганаев Лечи. Из ва механизаторашa беча балха дикалга хьожаш. Цох бригадирон хIара дийнахьа деча балхий итогаш ю, хIаьта социалистически яхье котбаьннача механизаторашта премеши цIе вымпелаши тел.

Механизатораштa юкъе хьалхле яьккхай Садулаева. Доакъар кийчдеш кхоалагIа шу мара дац из болх беш вола.

Доакъар кийчдеш боахкача механизатораша хьинар ца кходеш къахьегаргдола материальни а моральни а хьалаш вIашIехьдаьхад совхозе. Цу гIулакхаша толамаш доахийт доакъар кийчдеча.

А. АХМАТОВ, Шалински районни газета болхло.

ПАРТИЙНИ ВАХАР: СОБРАНЕШ КИЙЧЪЯРЕИ ЧАКХЪЯХАРЕИ ПРАКТИКА

ЦIЕНХАШТТА ТОАБЕ БЕЗА БОЛХ

ЛурчагIа хиннача партбюро отчетахи хоржамехи йолча партийни собранегара дешэ хьехар со Инаркъерча «Советский» совхоза партийни организаце балхага. Иза собрани уккхаза чакхъяьннай 1979-чу шера 11-чу сентябре.

Цу собрание тIаьийдача соцам тIа партбюро декхарийла ю идеологически, политико-хьетаьма болх тоабара хьакъехьарча КПСС ЦК соцамо дIадехарашца хьисапа КПСС XXV съездеи КПСС ЦК июльски (1978 ш.) Пленумеи соцамаш вахаре чакхдехара тIехьара организаци, онни а политико - хьетаьма а болх дIахо тоабе.

Парторганизаце керттера декхар лаьрхIад иттлагIча пятилетка дийлагIча шерен ерригача пятилеткен юртбоахама продукташ яхара а пачхаьлхенга йоххара а декхараш толамца кхоачашдара совхоза коммунисташ, берригa къахьегахой оарцагIбоахилга.

Партбюро декхарийла ю общественни организацеийта кулгалдара болх товбе, цар болх партбюро заседанешкеи партийни собранешкеи бувца а уттабеш. Балха хьалхалаттарий чотах парте мутIараш шердара деша дукхагIа терко тIаяхийта. Юха а къоначa коммунисташ школа болх дIаболабалийта.

Партсобранешка тIаийца соцамаш кхоачашдара тIахьожам лоаттабе, иза дош коммунистий собранешка дувца а уттадеш, ишта кхы дIахо а.

Ала хIама доацаш дика соцам ба партийни собрание тIаийцар. Партийни организаце болх тоабе цун тайптайпара оагIонаш тоае лаьрхIа я цун хIара пункт.

Мишта кхоачашбаьб совхоза коммунисташа из соцам? Кхоачаш ца беш каьхата тIа дIаязбаьча бисаб ала йиш йолаш ба из соцам. Цу хьакъехьа вгара хьалха але довгIа парте Устава белгалъяьхача ханашка уккхаза собранеш ца хиннилга. Партбюро отчета тIа аьннад отчеташта юкъерча хана ялх собрани хиннай, аьнна. ЦхьабакъДа, царех протокол долаш шиъ мара яц.

Мегадац партийни организацена совхоза хьалхашка латта балха декхараш кхоачашдара къахьегамхой оарцагIбаха а. Юртбоахама продукташ яхара а пачхаьлхенга йоххара а планаш гаьнна кхоачаш ца еш йисай. Дукха пачхаьлхен декхар тIадусаш чакхдаьнхад совхозо 1979-гIа шу.

Иштта мара кхоачаш ца еш йисай соцам тIара вож пункташ а. Цхьанна а коммуниста, е кулгалхочун отчет ийцаяц партийни собрание. БIарччача шера цхьаьнка керда саг парте мутIарашка чуэцара кийчве мегадац совхоза партбюрона, коммунисташта.

Совхоза партийни организаце ше тIаийца хиннa соцам кхоачеш ца баьлга къаьгга хьагойташ да цхьаьнка а — бIарчча шу даьнначул тIехьагIа, 1980-ча шера 16-ча сентябре, хиннача отчетни - хоржамий собрание соцам тIа цхьа дош ца хувцаш юха а дIаязъяьй лакхе белгалъяьха хинна пункташ. Цу собрание совхоза партбюро секретарала хержав Инаркъерча юрта Совета исполкома председатель М. Довтмурзиев.

— ЛаьрхIа уйла тIайохийташ кийчъю оаха тIара партийни собрани, — дувц партбюро секретара, — цхьана тIа, собрание дувца оттадаьча дешаа хьежже, хьалхе а белгалвоаних из дош собрание цIийдергдола кхо-виъ саг, царна юкъерча цхьаьнена тIадулл доклад кийчъелга. Болх беча е бахача моттигашка дIадаьле а хьалххехьа объявлени хьалтехе а хоам бу коммунисташка. Доклад кийчъаь яьнначул тIехьагIа цунга хьежк партбюро членаш вIашагIа а хкийтте. ВIашил дага а доалаш собрание соцама проект оттаю. ТIаккха собрание дувца оттаду дош...

Партбюро секретара Долтмурзиев Муссас дувцачох хетаду, кхыча партийни организацешкара коммунисташ а уккхаза Iомабала балха метергболаш, дика вIаштIехьдаьнний леладу совхоза юкъьанцарча партийни организаце партийни собранеш кийчъярен чакхъяхарен гIулакх аьнна. ЦхьабакъДа, парторганизаце балха документацешка, совхоза балха хьо. кхамашка хьежача гучадовл гIуланхаш ишта доацилга.

Тетрада тIа оттаь я совхоза партбюро балха план. Цунга диллача хIара бетта хила езаш я партийни собранеш. ЦхьабакъДа, уккхаза царех ахаш а ца хиннилга гучадовл протоколашка хьежача. Совхоза хIанзара партбюро хоржаш хинна отчетно-хоржама собрани чакхъяьнний дIадахача шера 16 сентябре. Цул тIехьагIа хьалхара собрани хиннай совхоза 13-а декабре «1981—1985 шерашка а 1990-ча шерага кхаччалца а СССР экономически социальни дегIайоалара керттера лостамаш» аьнна йолча КПСС ЦК-ас КПСС XXVI съезда оттаь проект юкъеш.

Укх шера 16-ча январе цхьаьнкха собрани а хиннай «XVI областной партийни конференце балха итогаш совхоза парторганизаце декхараши» яха дош дувцаш. Цу шин собрание протоколаш долаш да парторганизаце документашта юкъе.

Партбюро секретара ахачох, цхьаьнка собрани а хиннай уккхаза укх шера 2-ча апреле цхьоалагIча кхартале совхозо баьча балха итогашта укх шера кхоачашде дезача декхараштен хетаяь. Цу собрание протокол кийчдаь доьннадацар со уккхаза хиннача хана.

Керда партбюро хержа бархI бутт дIабаьннаб. Цу хана дена уккхаза кхо партийни собрани мара хиннаяц. Царех а шиъ лакхехьарча партийни органаша хьалхадаьха дешаш дувцаш хиннай. Цхьа собрани мара яц партбюрос ше совхоза вахарера дош дийца.

ХIаьта совхоза балхага а парторганизаце вахарга а хьежача Iалашматс дукха да партбюрос шийна инициативах партийни собранешка уттаде а цIенхоштта къестаде а дезаш дола дешаш.

Хьоацартда вай парте мутIарашка толашагIбола къахьегамхой чуэцилга. Из я партийни организаце балха керттерча оагIонех цаI. Совхоза балха хьалха латтача къахьегамхоех цхьаьнкха саг кийчваьвац уккхаза парте мутIарашка чуэца кердача партбюрос болх беча укх бархI бетта а, хьацдале, укх тIехьарча кхаь шера а. ХIаьта кийчве а чуэца торонаш бIаьшка болх беча совхоза массаза а йолаш болга хоаш мадий.

Керда партбюро хоржача хана совхоза партийни организаце 16 коммунист хиннавале, хIанз 13 мара яхсавац. Царех а виъ мара болхло вац. Виъ пенсионер ва. Цхьаьккха а кандидат вац. ГIулаьх ишта дIахододе керда хоржамаш хулача хана партбюро хоржа а бокъо йоацаш йисар хкерам болаш я йоккхача совхоза юкъьанцара партийни организаци. Партийни организацешка керда хоржамаш хьаьхача-м ши бутт совгIа ха мара мича йийсай.

— Партийни организаце мутIараш шердара перспективни план оттаьй оаха, — яхаш бехказвала гIерт партбюро секретарь. — ТоламагIа болча болхлоех бархI саг парте чуэца кийчвеш да тхо...

Отчет хьатIаккхача юхейисача хана уж парте чуийцача а цар м бIарчча шу дакила мадезий парте членалла кандидаташ болаш.

Лакхе белгал мадаккхара, лурчогIа хиннача отчетно-хоржама собрание тIаийцача соцам тIара ерригa пункташ кхоачаш ца еш а йиса, соахка сентябре хиннача отчетно-хоржамий собрание соцам тIа юха а дIаязъяь. Керда хержача бюро а вIаштIехьдаьнадац тахканалца из соцам кхоачашбе.

Коммунисташа, партбюрос шоай собрание тIаийца соцам а ишта мара кхоачашбеш ца хилча мишта бакхалургба царна къахьегамхой шоашта тIехьа, мишта оарцагIбоахалургба царна совхоза болхлой коллектива хьалхашка латта декхараш кхоачашдара?!

Совхоза коллективо кхоачашдаьдац дIадахача шера а иттлагIча пятилетка а декхараш. Аллха соахка цхьан шера совхозо пачхаьлхенна дIа ца луш тIадисача декхара юкъе да 500 тонн ялат, 200 гартта тонн геннараш, 173 тонна шура, 480 совгIа тонн кемсаш. ТIехьабусарий мутIарашна йолаш дIадоладаьд совхозо цхьаIттагIча пятилетка хьалхара шу а.

Партийни собранеш кийчъярен чакхъяхарен балхага хьожаш «Советский» совхоза партийни организаце хиннаа со ца шийга аьлча, «Цигара фу лазде йиш я, цига м мучад иаде хIама!» — аьнна чIоаггIа цецъяьлар горкома оргoтдела заведующи Н. М. Морева. Гуш дар, гIулакх цига ледара латтилга цунна хоош хиннилга.

«Советский» совхоза партийни организаце болх медбалара гIулакх ишта гаьна ца дала йиш яр ханнахьа КПСС МагIалбика горкома организацеони отдело тIахьожам лоаттабаь хиннабаларе. Цхьа. бакъда, из тIахьожам хиннабац.

Лоацца аьлча, массе а оагIорахьара цIенхашта тоабе безаш ба «Советский» совхоза юкъьанцарча партийни организаце болх.

А. ХАРСИЕВ,
«Сердало» газета соб. корр.

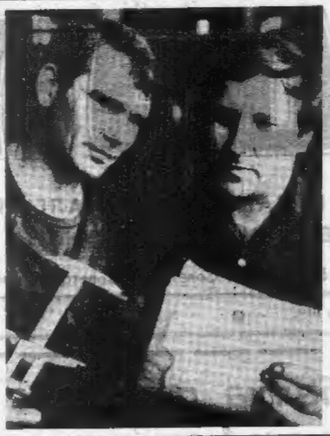

«Грознефтеоргсинтез» производственни объединене ремонтно-механически завода токарни участка болхлоша шерра социалистически яхь йоаржаьй цхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шера плани тIаийца декхараши хинал хьалха кхоачашдара. Къаьстта дика къахьегаш хиларца цу яхье белгалбаьнна ба токараш, коммунистически къахьегама ударникаш Медяник Николайи Борисенко Михаили. Вешха дика производственни толамаш доккхаш хиларах дуккхаза а тиннаьй царна «Социалистически яхье котваьннар» яха сийлен Знакаш. Укх шера а хIара бетта плаа 130 — 140 процент кхоачалъеш хьабоагIа уж.

СУРТА ТIА: хьалха латта токараш Н. Медяники М. Борисенки.

З. ВАТЧАЕВА сурт.

НИЗ ТIАЛОАТТАБАРА ЧОТАГIА

Мехкдаьтта тIоадаашта низ тIалоаттабара кердача методех шерагIа пайда а ц Беш, цун чотагIа хьадоаккхаш дола мехкдаьтта дукхагIа хулийташ къахьегаш хьайоагIа «Старогрознефтъ» НГДУ мехкдаьттахой коллектив.

ЦхьайтталагIча пятилетка заданеш кхоачаяш тIехкхоачаши яра тIехьа яьржа Ергасоювни социалистически яхь шерра хьал а лаьца болх беш болча мехкдаьттахоша дIабахача пхе бетта «Брагуны», «Ястребиная» [illegible] кхьйолчеи мехкдаьтта доаллача моттигашкара доаккха мехкдаьтта лаьттан тIоанашта низ тIалоаттабара чотагIа 666.4 эзар тонн дукхагIа хилийтад, из кхул планагIа лаьрхIа кхиннчул 6000 тонн дукхагIа.

Дика лел мехкдаьттахой гIуланхаш июль бетта а, цар лаьрхIадар лаьттан тIоанашта низ тIалоаттабара чотагIа довккхаш дола мехкдаьтта 132 эзар тонн дукхагIа хилийта. Уж декхараш толамца кхоачашдеш да. Укх бетта хьалхарча декадагIа 50 эзар тонн мехкдаьтта даьннад.

«ХIара балха дийнахьа хьадер дукхагIа хилийта!» яхача девизагIа къахьегаш ба тIоанашта низ тIалоаттабара цеха насосий машинисташ Шавелева Галина, Понамарева Антонина, промыслови оборудованена ремонт еш бола слесараш Шаталов Александр, Шевченко Анатолий, Ракитский Михаил.

Т. АЛЕКСЕЕВ.

ИНИЦИАТИВЕИ ОПЫТИ

КОНВЕЙЕР ТIА

Литва дукха юрташ шозлагIа юхайоахкаш латт. Хьалха чот йоацаш дукха хиннача нагийча хуторашкара (буржуазни строя юхейита хинна тIехьале яр 380 эзар ахаркой цIа чулоадаш хинна хуторий система) йоккхийча дика тоаьлча посёлкашка баха дIаух вах. 40 процент гаргга хутораш хIанале дIаьхай, хIаьта уж тIехикача лаьттаех кхаш хинад.

Сборни дахчая - волокнисти конструкцеех цIенош хьалду Алитус яхача гордерча цIенош деча комбинато. Iоакхаш хьалра йола бийдал я уккхазарча хьунашкара башха мажке доаца дахча, хIаьта иштта хьуна херх хьекхача завода хайра йоацаш юсаш йола дахчан хIаманш. Комбинато йиза комплектаца ю цIеной ерригача конструкцеитен инженерни коммуникацей увлаштен, ший транспортаца дIакхухь гIишло хьалъечча, лаьттана тIерча дакъан ерригача инженерни системаштен монтажа отделкен ю.

1976 шера май бетта баха чубахар нах Алитусски районерча «Нимунайтис» яхача колхозе комбинато эттара хьалха вIашагIделлачa цIеношка. ИттаегIча пятилетка шерашка 3700 сборни цIа дIадахьийтад Литве хIанз шерра дIаяйлача цу коллективо.

БархI типови проектах арахец хIанз предприяте сборни цIенош. Царех хIара ше ший цIи я: «Рябина» — щитови конструкцеех даь [illegible] — диъ-диъ цIа дола цIенош; «Йоали» «УрагIа ула мини» — [illegible] — диъ-диъ цIа дола цIенош; «Дийхи», «Нак», «Къоахк» — [illegible] — [illegible] цIа дола цIенош. Уж вIаший тара ца хилийтара а чубахача наха самукъен хоеш хилийтара а де мел дезар даьд архитекторашеи конструкторашеи. ЦIенош хила йиш я мансарда йолаш а из йоацаш а, подвал, гараж йолаш. ПаргIата кухни, ванна, электричество, дIайха хий, газ, центральни отоплени, санузел — дерригa а, городе санна. Цу тайпара дола цIенош ахьав аIнрагIа вIашагIдоах массеха саго.

Проектировщикаш гIерт кердача юртий архитектурни ансамблеш гоьахьарча пейзажаца органически тоеш а, хIаьта иштта къаман традицеш хьагойташ а хилийта; хIара цIеноште юкхе беш, юртал арахьа огород, уллув хьайбаштен коа тIарча оалхазараштен лаьрхIа помещени.

— Укх шера, — йоах комбината технически отдела начальника Ионас Зигмина са, — 1500 гаргга сборни цIенош дала лаьрхIа да тха юрта. Бакъда, дахчан проблема-м я тхона хьалхашка отташ. КIезига я Литве хьакха йиш йола хьунаш. Цудухьа дIахойодача хана шерагIа пайда эца лаьрхIад оаха кирпичах а, керамзитобетонах а, сборни аьшкабетона блоех а.

Экспериментальни производство а я комбинате болх беш. Цо де лерхIар — заводской элементаш йоккха хургйола гIулакх а деш. изделей ль яьнна кийча хилар алсамдаккха. Керда конструкцеши отделочни материалаши кийчъе Iомадала, производственни гIишлош хьалъярея балхий технологи тоае. ХIанзе а кийчъяь я кердача серей цIеной проекташ, тоххам беш я керда экспериментальни конструкцеш. Организационно-технически бюро керттерча инженера Ромуальдас Грите дувц:

— ЦхьайтталагIча пятилетке кердача тайпара дола цIенош арахецаргда оаха. Диъ-диъ — [illegible] цIа, подвал, мансарда йолча цIеной майда 97 — 122 квадратни метр хургья, хIаьта [illegible] — алх-алх цIа долча шозза вIаштIарадаьрий — 112 — 128. Цу чу хургда баьцадараштa, сома, ковртолашта лаьрхIа ларма, автомобила гараж.

...Литвай наькъашка гIоала водаш хилча бIарг хьест, дуккхачар хIанз а итт шу а ца даьнначa хозача посёлкаша. ТIеххьарча диъ шера масала 22 колхоз йистельний хуторашка баьха нах посёлкашка баха дIачубахийта. Дуккхача моттеджех ала а оал уккхаза — «алитусски цIенолгаш».

Антанас РАГАЙШИС,
АПН корреспондент.

БIУБЕННА гIа боахаш

Лоамаш боахьешка уллa «Урус-Мартановский» совхоза. Цул шаьрача наькъашка гIолла водаш хилча, ложе Iачухьейача гуш яда бешамаш — дукхагIьяраш къона я уж. ХIаьта ворхI шу хьалха уккхаза йоацаш яр уж. ДукхагIа дараш пайда ца эцаш йодаш дар хIаьа совхоза бешамаш тIайола лаьтташ. Теркалдир наха из хIама, ишта хIанз доадайт вай ераш, яха баьлар, тIаккха террасин бешамаш йогIа дагадера. Экономистаца лаьрхIача гучадьлар, цу лаьтта сом богIар пайдане гIулакх хилар. Вере а болаш дIадоладир Танги яхача юрта бахача наха балхаш. ХIаьта сага кулг кхийтта моттиг хувца малой. Ишта хилар уккхаза а. Новсаргйоаниш хувдаеннай уж йун петараш тIахинна босеш, йоарх1 а яьнна лаьтта аьлеш, моллагIа багачувакха а ца хоаряIвеш хинна ораш. ХIанз цига хьалъеттай бешамаш. 160 гектар дIалоаш цар. Совхоза хьаьнча шера егIай уж. Лата йолаеннай. Хетаргахьа, укх шера дика сом чуба мег совхозо.

ЯлхлагIа шу да гIулакх довзаш вола организатор, лоамашна бешамаш лелаяра хитузиаст вола Магомадов Ахьмад цу боахама нерте латта. Цунна мегад совхоза коллектив кердача гIулакха оарцагIъяккха, бешамаш боахама кхоане хиларах нах тешабе.

Дукха лийлар сон Магомадов Ахьмади бешамашка гIолла. Раьза волаш дувц цо совхоза бешамаш лелаераша деча балхех, цхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шера коллектив тIаийцача социалистически декхарех. ХIара болхло, йоах цо, шийна ца кхобеш къахьегаш за денна дош кхоачашдара.

Беша тхо лелаш кастаста сон Ахьмад гаьна юкъе. лаьуигIа дог доагIаш дувц цо на фу га я, йовзийт цун «биографи». Масала, хьалхагIа дIаегIа ерригa беш дIалоац тIехьа кхачача Iажаш — джанатанои вагнерон. Сов хувцалуш яр уж, шерара бIаьсти: цкъа шелал оттар, тIаккха догIаш долалора. Цу гIулакхаша чIоаггIа новкъарло йора бешамаш лелаераша. Амма мартанхой мерадургболаш бацар. Шелал эттача цIераш лотайора дар бешамашка, кIуро минроалнаш оттайора сомий гаьнашта, тIаккха йис новкъа хилацар.

Са хилча гIоне дена боад боллалца бешамашка хулар бригадай кулгалхой векарий АстемировгIар Iандарбики Султани. Цар тIехьа ца доалийташ вгара дукагIа йолча агротехнически ханашка аьхар сомий гаьнашта юкъера йовкъаш, подкормка елар, гаьнашта зе деча саоаллача хIамашта духхьала молхаш техар.

Совхоза директора доккхал а деш дувц балха тIа массанена хьоккам телареx, яхье хьалхалаттарех. Уж ба механизатораш Мусаев Юсап, Муцулханов Муслим, Даиев Къоасам, болхлой Митаева Iайшет, Джабатханова Зайнап, Исламгиреева Саунтан, дукха кхыбараш. Цар камаьрша дIалу шоай йоккха опыт кагирхошта, гIо ду царна хьалхалаттарий мутIарашта юкъсбаха.

Дика опыт йоаза, болх бе Iомабала ух «Урус-Мартановский» совхозе лоалахарча боахамашкара бешамаш лелаераш. ХIаьта из бахьан доацаш а дац. Хьокхаме тIамаш долаш да уккхаза. Шоай бешамаш лата йолаеннача укх шера плаш 3000 центнер йолча, мартанхоша лаьрхIад 3500 центнер сом чуба.

— Перспективаш дегаш гIаддугаш я тха, — йоах «Урус-Мартановский» совхоза партбюро секретара Абдуллаев Гадис. — ТIадоагIача шера лата йолалургья тха кхы а 100 гектара тIара бешамаш, хIаьта пятилетка чакхйоаллаш 700 гектар йолча бешамашкара чу а кхухьаш мехка промышленни центрашта дIакхухьийтаргба оаха шер-шера 50 эзар центнер сом.

Шерагара шерага чIоагIлуш йоагIа совхоза экономика, хувцалу Танги яхача лоаман юрта социальни сибат. Дика, долла хIанз долаш бех боахама болхлой. Дукха да юрта оттача кирпичнех даь цIенош, хIара дIагIа я телевизор.

С. ЛОРСАНУКАЕВ.

Йоккха сийле

«Красный молот» заводе июнь бетта хьалхарча декадагIа социалистически яхье итогаш еш хьадовзийтар дIабахача пхе бетта № 1 йолча Назаров Николай Григорьевича кулгалдеча чой лоаладеча цехо — 104,6 процент, № 4 йолча Фролов Анатолий Ивановича кулгалдеча кузнечно - прессоаш цехо — 108,4 процент план кхоачашъеш даьха толамаш.

ШоллагIча цехера Гудушаури Герман Александровича кулгалду комплексни бригада, кузнечно - прессоаш цехера Наниев Владимир Михайловича кулгалду бригада нахарча шера цкъа санна массала а социалистически яхье кotaло йоахаш хьайоагIа, уж бригадаш кх шера план кхоачашъяь дьннa тоъах ха я.

Къаьстта ала доагIа Гершкорон Юрий Абрамовича бригадах. Шин балха тIа доккхий толамаш дахарах из бригада мехкдаьттан кимически машинаш яра Министерства дикагIйола бригада ала цIи яллийта оттаьй.

Хьалхе лелаерий доккха дакъа да заводо доахача толамашца. ДIабахача пхе бетта коллектива ка яьнний продукци арахецара план 100,7 процент кхоачаш а ец, планал совгIа 183 эзар сома из арахеца, планал совгIа мыхальяккха продукци 170 эзар сома даьха я. Шоай къахьегама оасарле лакхъяьй заводхоша 101,4 процентага кхоачадь.

Х. АУШЕВА.

Говзала лакхаленашка

Наьха безам тIеозаш саг я Шалински аьшкабетонни изделей заводе электросварщица йола Авраилова Аьсет. Дог гIоздоаккхаш да маIача сага а вицкъало йола професси лоаман йоIо харжар. Кхо шу да из болх Аьсета фу. Цо хIара дийнахьа ший заданел совгIа арахец аьшкабетонни изделешта лаьрхIа каркасаш. ХIаьта хьабеш бола болх тIехдика а хуя.

Азраилова ше къона яле а, къонаберий кхехамча я, цо декхар тIаийцад нарара шу чакхдалале массеих йоIа ший говзал Iомае.

Аьсета дош деннад нарарча шера план Сийлахьча Октября 64 шу дузача денга — 7 ноябрга кхоачашъе. ХIаьта цунах цун на яргхиларах шеко яц. Из наха дикагIйола электросварщица я.

С. САИДОВ.

Зуламаш лелaдераща—лира къовсам

БЕКХАМ

Февраль бетта тIаенача цу бус Моздокера Орджоникидзе бода никъ тхьайсача санна бар. Духхьала мичара ера а ца ховш ГАЗ-24 яха цхьа машин лелар Ачалккена ялх километр гаьнача моттиге наькъа тIа. Цо фу леладу хьажа сецар 1981 шера февраль бетта 26-гIа ди чакх а даьнна 27-гIа дар доалалуча бус Малгобекски района наькъашка лелаш хинна милицейски балхахой группа. Серн СЕЕ а № 57-44 а йолаш хиннача ГАЗ-24 яхача маркагIча таксена юкъе Федотов Николай Васильевич ва ше яьха дуккхьала цхьа лекхар мара саг вацар. Гучадьлар Федотовгара наха хIамаш яьха хилар. Цяггара дIайолаелар следстви...

1979 шера 23 августа ший нагий бераш Iодуашадеш йоаллаши ше кхощи дага а дацар Долакха - Юртарча Евлоева Iаддарахьмана Дулатхана, ах бийса яьнначе хьа бераш а кийца, наIарах а ца йоалаш, корех цIагIара ара а яьнна, ший яха езаргья аьнна. ХIаьта гIулакх укх тайпара кийсделар:

1979 шера август бетта 23 дийнахьа 20 сахьат даьннача хана Долакха-Юрта вахаш волча 1980-ча шера ваьча Шаухалов Мансарипа Мaхьмада шоайцига хьийхар 1983 шера вевь кхувш воагIа Гаракоев Эльмарзий Iаьла. Кийнача наха а ловргдоацача боарама спирта малар а меша, шакхе а вехар. ТIаккха Шовхалове аьлар Гаракоевга, «гIулакха» даха деза вай аьнна, хIаьта шакхе вахa а вехар...

Семаьккхар Дулатхан наIарга даьча чIоагIача тата. Хьал а гIетта, ший хIамаш тIа в йийха, наIаргахьа йолаелар из. Амма Дулатхан наIарга дIа а кхачалехьа, наIарах яьлла чIуг хьал а экхийта, цIагIа чуваьлар бе йоаллаш тепча а йолаш вола юкъерча дегIара. 19—20 шу даьнна хила везаш вола зIамига саг. ТIехьагIа, бакъда сов тIехьа, хайра следствена из Шоухалов Мансарипа Махьмад хиннилга. Махьмада аьннад Дулатханага, хьай йоIаца Зинайца со вита а вите, арайла аьнна. Зина цу хана цIагIа а хиннаяц. Тепча тIа а уттаеш, нхерадаьд бераш а нана а, во мотт бийцаб, дерригаш а доадергла аз шо яьхад. Гаракоева Шаухаловга цхьа-хIама а аьнна, уж вIаши къамаьл де болалушехьа, кор а доадаь арайийккхай Дулатхан. Шоухалов тIехьаведдав, амма тIаьхийнавац. Бус ха йоацача хана Евлоева йолча вена «хьаша» мала хиннав ха гIерташ милице балхахой леллапехьа, Шоухалов республикера дIавахав, дас-нанас гIо а деш, следствена а суда а тIа ца воагIаш ведда лийнав.

Цунах а кхоачам хиннабац Шаухаловна. Ше хьалхи даьча зуламех йоагIача наказанех ведда ваха Вологде волаш, 1980 шера 10 октябре города юкъе таксеш сепача моттиге, дукха нах а болаш, меша волча но геттара бIеха хулиганство яьй, цхьан таксистах лата а лета. Амма цига ведда кIалхара воалавснинавац Шоухалов. Общественни порядок телхаерашца машар хургболаш хаммабац цига пийсбенна Вологодскера новкъостий. Цига милици ярга а ца хьежаш, вийкха а вийкха, вига везача дIавигав Шаухалов. Вологодски городской халкъа судо чувалла шин шу суд яьй Шаухаловна. амма халкъа боахама гIишлош хьалъеча дIавахийта лаьрхIад. ХIаьта цига дIа а вахийтав. ЦхьабакъДа, ишта аттa кхета ловш мича хиннав из баьрий-м. Ше хьожаваьча балха дIатIа а ца водаш, Наьсарен районерча Долакха - Юрта юхавенав из. ЦIвкхаьчав Шаухалов 1981 шера 1 феврале.

Инструкцех ше районе хьакхоачалехьа РОВД учете отта декхарийла вар Шаухалов, вима ший лоIамегIа набахта юхачуваххая Iовдала вац Махьмад. Цунна-м ма хой Наьсарерча милицен 1979 шера ше дяь къинош дин ца деннилга. Цудухьа цо лаьрхIад: милице вахa хьаштдац. Дийнахьа саррал ца наб а йий, сарахьа юрта юкъе аравуъаш хиннав Шаухалов, вертавеннаб ший къьнача а кердача а доттагIех, хIаьта уж цул дукха а хиннаб, хIана аьлча, малара тIаккхуви бараш кIезига бац. Денгара денга хьаккаш та воалаш хиннав Шаухалов Наьсарен района территоре тIа кхаьчача дешз, ше шагIа а хеташ, амма малице балхахоех хьулалуш хиннав. ХIаьта а лаьрхIад, дилла кхийра а варгвац-кх со, ишта загIа йиш яц аьнна.

1981 шера февраль бетта 26 дийнахьа 10 сахьат даьннача хана, Долакха-Юртара ший доттагIий гул а бь, маршрутни таксе тIа а хьайна Назране кхаьчав из, цийна ший хьаьший Алиханов Джабраила Заьмаха, Манкиев Мансарипа Айюп, Мислауров Асхьаба Махьмад, Оздоев Виснта Рашид а болаш. «Сискал» яхача кафе сарралца спиртни малар мелаш баьгIаб. Таксеца Долакха-Юрта юхабаьхкаб 19 сахьат даьннача хана. Шоаш мелнар кIезига хийттад Шаухаловнен, Манкиевнен. Алихановнен, цудухьа СОАССР город Беслане йий мала бахьаб. Беслане таксе тIа а хайша кIезига самукъадаккха дагалехаш бехача доттагIаштa. Пассажирашна хьежаш машинаькъа воазалена юкхе лаьттача таксе тIа а хайше бела доттагIий. Из такси лехкаш хиннар вай лакхе цIи яьккха Николай Васильевич Федотов хиннав.

Пхи километр мара гаьна йоацача Долакха-Юрта дига тхо аьнна цар таксистага, вож раьза хиннав. Ше чIоаггIа гIалатваьннилга хайнад Николай Васильевича Долакха-Юрта дIакхоачашехьа, шийна тIаоттаьча тепчий шийла юхьиг ший фоартах хьокхаенча. Тепча шийна тIаоттаьча Алиханова ший юхь а из тепча санна шийла хийттай Федотовна. Амма да хIама хиннадац, цар яхар де дийзад. ЦхьабакъДа, Николай Васильевичана-м башха дукха къамаьл а хиннадац банда, из тоххаваь машина тIехьашкарча тIаьнда тIа юттаваь, йист хуле шийна хургдолчоах дIа а кхетаваь. Машин лалла хоф ше делавер фуд цахови веха вола Шаухалов, ший ина желаб масса йодаш такси а я. Моздок — Орджоникидзе яхача трасса тIа а яьле МагIалбика районерча СоагIапча йода из.

Нагахьа санна СоагIапча Карабулакски улица тIарча № 22 йолча цIенна юкхе латташ хинна такси зувш саг хиннаваларе, цунна гургдар, цхьа пассажир вокх шин пассажираца а е «лехкачунца» а гIулакх долаш ца хиндар. Шин пассажира «лехкаре» чIоагIа менна саьъердалуш, къамаьл бIеха долаш хиннаб; хIаьта цхьа пассажир, ший лоIаме воацаш «пассажир» хиннар, ший дегIах дог дилла йолча сага хьисапе хиннав. Амма такси саго зийнаяц. СоагIапча гIоллийхначул тIехьагIа, юха а Моздок — Орджоникидзе яхача трасса тIа йоал такси, хIаьта тхьоврa санна масса а йода.

Хетаргахьа, де лаьрхIар де вIаштIехьадаьннадац зуламхой, Лохерча Ачалке хьалхачалехьа мотор болх ца беш севаб, болабалийта мега а дац. Цу ханна цIеззига хьакхета болабенна хила беза зуламхой, цудухьа цунга мел дола хIама дIа а даьккха, ца вуьш витав таксист.

Дукха уйла а ца еш, чу а хьежа 87 сом дIадаьккхад Шаухалова.

— Iимад на лаккхалаха! Iа ахьаннахьа укх хьаньехьа заявлени йой, лаьттен кIал воале оаха лохарт а ва хьо. Iургаш а доахаргда! — аьнна Шаухаловен цун доттагIашен къасташ Николай Васильевичага.

Николай Васильевич дага а хиннавац латтъа а заявлени яла а. Эдал дехьа далда из пачхаьлха ахча а пачхаьлхен машина а, со дийна виса волаш, аьнна хеташ хиннав из. Ховш хиннадац Николай Васильевича зуламхой тайпан цIераш а шоай цIераш а мишта, шоейла къамаьлаш деш цар дукккхаза вIаши цIераш яьха йоллашехьа, амма цуннa ханахьа дицлургдоалаш дукхьала латтар цар уйзара, во сибаташ.

Цар йохаяь ший машин лораеш вар Николай Васильевич, милице машин юхе соцача хана. Цхьаьнкха хIама ала лоархIавеш вацар Николай Васильевич, амма ха йоацача хана ишта вочa хьала тIа волаш МагIалбика района территоре тIа ше миштa кийсвенна дувцанзa заланзар.

Зуламхой цо дийцача сибатех гучабаха бийзар. Амма уж малаш хиннаб хайна милици ялалехьа цхьаьнкха зулам дяр Шаухалова. 1981 шера 27 феврале цIаьнха вахa лаьрхIар цо Евлоева Дулатхан йолча, цу наькъа Манкиев Iаьлий Осман ватар йо шийца. Семаьккхар цар Евлоева 1979 шера август бетта яьккхача тайпара цIагIара аралелхабир цу чу мел хиннараш, амма ше цу цIагIара аравалаьвар Шаухалов. Цигга тIаккхаьчача милице балхахоца соцавир Шаухалов кхы зуламаш дергдоацаш.

Массехк дийнахьа чуйнна болх бе мара безанзар, цар мел даьча зуламашта Шаухалов а цун доттагIий а бехке бе. Хало хул сага ше даьча вочa гIуланха цу сахьате дерий де, амма ше дяь зулам бокьонца гучадоаккхаш йола факташ шийна духхьаллъяхача, дарий динза валац. Шаухаловен цун доттагIашен, милице кхаьча ши-кхь ди доаллашехьа мотт баьстар.

Уж эхь дайна лийнна виъ саг лаьцачул тIехьагIа, нагахьа мара къовлацар следователя наIараш. Цу «къонахий» дай, хьалхагIа уж бехк боацаш лийнаб ала а следователь цунах тешаве а гIерташ бар, тIаккха шоай юдалалла, эIамига хиларагIа даь хIама да, цар дай юхь Iаьрж а ма е кхаш деха баьлар. Бакъда, бераш-м хIара цIен хIана дац аьнна да. Амма кхетадеш дац, шоай бераш селлара дукха дезаш бола Манкиев, Шаухалов, Алиханов хIана яьнна бац хьо гI, шоай къонгашка фу леладу, цар кIара денна кIезига а ца мелаш дукха спирта маларш сенах мел. Федотовен Евлоеваьи а ма дий бераш, тIаккха цер уйла хIана яьяц Шаухаловен, Манкиевен, Алихановен?

Ховш дар Шаухалов Мансарипа, ший воI, шийна яь суд такха ше дIахьожавь хиннача юхаваха везаш хиннилга, хIаьта а хIама даьдац цо воI кийсача новкъа ваккхара. Цу дерригех а кIаттIа боацар хеташ хиннав из, цудухьа харцахьа ваьнна воI. Кастта суда хьалхашка дIаотта а шоаш даьча зуламах доагIар дIаэца а дезаргда цар.

А. ФАРГИЕВ,
Наьсарен РОВД следователь, милицена капитан.

Сийлахь-боккха Даймехкан тIом болабеннчий дийнахьа дена 40 шу дузаш

ТIЕМАХОЧУН ДЕНАЛЕ ГIУЛАКХ

Грозненски района Алхан-Кала яхача юрта библиотека заведующи хинна комсомолец Тарамов Iалауддин циола йистельникха вахьначул тIехьагIа, 1940 шера, эскаре водаш накъаваьккхар гаргарча нахен доттагIашеи.

Орловски воении округа город Маршанске лаьттача артиллерийски полне лоацчача хана тIемен политически кийчоц отличник, полка комсомола активист а тешаме новкъоста а хинна дIаоттар Тарамов.

1941 шу. Вахар эггара хомагIа тоаденнача деношка, цхьана машара сатем боа а беш, тийшача бахагIа Советски Союзах летар фашистски Германи... ТIом хьайхача хьалхарча деношке а моастагIчун нара яхар город Витебск. Оакхараша низаш дора маьрша бахача наха. Лакхера приказ а дека цигахьа дIахьожайир Тарамов Iалауддина гIулакх деш хинна артполк. Вай бIуво гобир города, хьанарава тугаш вацар моастагIа, низ болаш вар. бIарччача колоннаща атахаш йора «Тиграша», бомбаш чуеттар немций самолеташа, кхехкаш бар тIом, город йоагар, цхьабакъда, Советски Эскара майрача тIемахоша бIубеннек кхетамек бора тIом. Царна юкъе а белгалвоалаш вар Тарамов Iалауддин. Цо меттахьа деттача герзо хурдий йоакар моастагIчун танкаш. Иштта тIом лаьттача цхьан дийнахьа моастагIчун самолеташа чудаьча довно парх аьнна йохайир Тарамова расчет. Тамаш йолаш хIама дар цу хана Тарамови йоккхача топа командир Антонови дийна висар. Боабаьшоай новкъостий Андриянов, Сабиров, Скворцов цига дIабехнар цар. Цул тIехьагIа хьунагIа хьалчубахавза баланзар...

Бийса баьде, гIар - тата доацаш сатийна яр. Фе ладувгIаш вар Тарамови Антонови. Царна гаьна йоацаш цIаьхха сийрдаййккхар немецки ракета, шоллагIа а... «Хьайлахь мича боалл моастагIчун бIи! — шин-шийца уйла йора Iалауддина. Цигахьа баха лаьрхIар цар. Аьтув баьлар чIоагIа — дIаболхача наькъа немецки разведчик караволаьвир, шоай барех кхийттар.

Денош дIаухар. Кхача кхоача а белна бисабар лейтенант Кравченко взвода командир а волаш йолча подразделене тIемахой. Фу дергда? Гонца юкъера миштадоргда? Разведка баха раьнаш хилар Тарамови Антонови. ХьунагIа, йийзача цIера йистe оагIора а ваьнна, вижа уллар шин немце, кIеззига дIахо гIудалкхи говраши, мотоциклаш... латтар. ГIар - тата доацаш теба тIа а баха Iийтта уж нах гIовттаргбоацача а баьха, дикача фесала юха кхаьчар денал дола разведчикаш. Цул тIехьагIа гоина юкъера арабаьлар тIемахой...

Шоватiкъе цхьоалагIча шера августе моастагIчун нара хиннача Смоленскагахьа бахийтар Iалауддини юкъе хинна бIу. Унзарре яр атака, тIом. Дукха нах боабир цига, хала чов йир Тарамовна а.

Цамогаш уллаш дукха ха лаьнкхачул тIехьагIа цIа гIойта тIадиллар Тарамов Iалауддина. «А! Со хIанз а моастагIчуншара чIир лехa могаргдолаш ва! ГIоргвац цо!» — тийтацар Тарамова.

Цу хана тIемахоштa шоай чотах совгIат — бронепоезд — кийчдеш бар город Горьке баха нах. ХIаьта А. Тарамов йоккхий зенитни пулеметаш дIаоттаергйолча метте дIахьожаваьвар. Иштта, 1942 шера марте «Илья Муромец» яха бронепоезд яь а яьккха дIаелар 31-чу Къаьсттача Александр Невские орден леловча Горьковско - Варшавски бронепоездий дивизионага.

Тарамов юкъе хинна бронепоезда тIемахой эггара дикагIа, денал долашагIа бараш бар. Парте горкома хьалхарча секретара нов. Романова хьехам а белна мосивачаште жовкъостала баха накъабахар уж. Иштта, командир Клюев Степан Савельевич керте а волаш йола 44-гIча номера бронепоезд «Илья Муромец» дIахьожайир фронте, цхьабакъда, кIезига тIеоттайвар цига халои кхерами. Турпалал гайтар Москва, Туле, Ковель, Варшава, Прага муъайоахаш баьча тIем тIа дукха дакъа лоацаш хиннача эсипчикаша. Шоай са цо кходеш латача боабир тIемахой Муракаев Самат, Клюев, Виноградов, Телешь, Гончаров, дукха кхыбераш. Боабаьраша дIалаьрхIа вар хала чов яь вола бронепоезда комиссар А. А. Маринович, хIаьта а вийрза юха тIем тIа эттар из.

Массе метте белгалвувлар Тарамов Iалауддин. Цу шерашка дIачуийцар КПСС мутIарешка, хьинарe дакъа лоацаш хиннав тIема операцеш кийчъесен чакхйоахачеи, хIаьта из бахьан долаш тийнна правительственни совгIаташ да цун.

Котало яьккхачул тIехьагIа — 1946 шера цIавера Тарамов Iалауддин, шоллагIча группа инвалид а волаш. Цу хана дена укх тIеххьарча шерашца маьршача къахьегаме тайп - тайпарча бехктокхамеча участника балхаш даьд цо. Ермоловски хьу чакхйоахача комбината болхлоша дукха ха йоацаш пенсе водаш накъаваьккхар из. ХIанз тIемен къахьегамен ветеран наст - наста хул школьникаш болча, юртарча наха юкъе, царца бокха тIема - патриотически кхетама болх беш.

Соакха ше волча кхечаш телеграмма ера I. Тарамовга завода командир хиннача, хIанз Белоруссе вахаш волча А. А. Мариновичагара. Дукха ха йоацаш Тарамов волча хьоашалгIа вена хиннав А. А. Маринович а.

Цхьа тамашийна кхел яий. съеша саг хиннав Антон Маринович. Из фронте водача хана кхаьаси йижарашеи накъаваьккхав из. ТIема шерашна турпале гIулакхаш карагIдувларах инарал - лейтенанта Корзуна цIавaха 5 дии бийсен ха синай цунна. ХIаьта ер дIанхаьчача цие налача йоацаш коралый цунна шоай посслок, немцаша йоагаль дIаьккхад из. Цигара юхавийрад тIем тIа юха дIававхав, кхы а бирсагIа тIом бе. ТIехьагIа кхийнад цунна шиш йижарий (уж пхиъ хиннай), партизанах дIакхийттанга.

Даьхен баьгь волча, орденашцеи медалашцеи цIавеначa цу патриота лац шийх дукха дуьнa.

— Цхьабакъда, сайца тIем тIа хиннача, ткъо шу совгIача хана аз лехаш волча сай вешех, доттагIчох дувца дог доагIа са, — йоах Антон Мариновича, Тарамов Iалауддин мархIа а велла, — «Илья Муромец» яхача тха бронепоездаца вацар тIем тIа ухкал майрагIа, денал долашагIа, маьирагIа тIемахо, Iоажалах кхераш вацар, лечкъацар цунах, цунна шин бIарга юкъе хьежар, хIаьта моастагIа эша а вора. Тарамова тIема моттиг, вокхар а санна, моллагIьар морг йолча тIера хьайийллача йиъ соа йолча машинаькъа платформа тIа яр йоккхача пулемета далла. Цун пулемет соцае моаргдола хIама дац аьнна хеталора. Цун ка йоалар мостагIчо ийрчадаьккхача лаьттам, цхьанна а хIаманна бехке боацача маьршача наьха балани Iоажален чIир леха. Из къаьсттта ший тайпара саг вар, боарам боацаш чIоагIа ший Даьхе, ший халкъ дукхадезаш. Къаьстта ший тайпарча хIама хьавича санна хетар из, пхо цунах кхерар, бомбо цунна хIама дацар.

ХIара шера город Горьке ветеранаш вIашагIкхийттача метте тIемахоша вувцар из, цар яьхачох, шоаех дукханей вахар ший къонахчалцен майралцеи кIалхардаьккха вола Тарамов.

Тарамов Iалауддинах язъаьд «31-гIа къаьстта» яхача А. С. Потехина книжка тIа, тIом болча хьалашка режиссера Кармен Романа даьккха. ча «Бронепоездаш малхбузенгахьа йолх» яхача кино тIа из вувц. I. Тарамовна карагIдийннача тIема гIулакхех дувца город Горьке, Минскерча школай, школай - интернатий, Москверча цхьа. йолча школай, Горькийн Московски локомотивни депо Сийлен музеяшкарча стендаш тIа доахкача документаша. Иштта массе метте гу вайна са декха майрача, вай Даьхе лораеш дукха низи могашали дIескиначa тIемахочун къо кахчал дола сурт-сибат.

ЯрагIа ЦУЕВ.

СУРТА ТIА: А. А. Мариновичи (аьрдехьа) I. Тарамови.

1943 шера 2 феврале Сталинграде чакхбаьннаб тIемай исторе чухь шийна ниьсса кхы цхьаьккха хилазза бола тIом.

Сталинградски тIемах пайда баьннаб дувен шоллагIа тIом мел болча хана а из толаме чакхбаккхара а.

СУРТА ТIА: сталинградаш парте членалла болх, Комиссар Г. Алферов (аьрдехьара вар) партийни документаш дIалуш воал.

Г. ЛИПСКЕРОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

КЪАХЬЕГАМЦА ДОАЛ САГА СИЙ

Массеха минут мара ха йисаяц балха ди чакхдала. «ХIара балха дийнахьа хьадер дукхагIа хилийта!» яхача девизагIа шерра яха а йоарийаль, къахьегаш бола Кадеева Мария Георгиевна керте латтача бригадера станочникаш ба шоай сменагIа даьхача производствени хьонкамий итогаш еш, шоалкхара смена дIавоацарейолча бригадана балха моттиг кийчъеш. Из гIулакх традици а хинна дIаоттад ункхаш. Чакхъаьнначa сменагIа дикагIа къахьийга бола станочникаш, вескa боли бараш белгал а боахаш, кхоана хьалхашна латташ дола декхараш дIадожийт бригадера ший коллективерча берригача станочникашта.

Дукхача даькъе станочникаша доахаш дола производствени толамаш тIа-тIа тоалуш хилар тийшa да Мария Георгиевнас чакхйоахача мероприятеех. ЙоккхагIа опыт йола станочникаш чоалхан егIа йола процессаш чакхъяха езача уттабу, къахьегама ветеранаш тIачIоагIбаьб къонача станочникашта, брак йолаш продукци чакхца ялийтара дани тIахьожаш лоаттабу бригадира хьаеш йола заготовкаш миштай хьожаш. Эггара лакхагIа производствени хьокхамаш долча станочникий опыт дIайовзийташ ший бригаде каст-каста беседаш ю Кадеевас.

Цу гIулакхагз, къахьегам иштта вIаштIехьбаккхарга из яьккхар дукххача шерашка цо Iоаль балха опыт я. Ткъа итт шу дийнад Мария Георгиевнас балха моттиг ца хувцаш, «Терек» яхача производствени объединене шоллагIча филиале станочница йолаш къахьега. Цу шерашка станочника балхах тIехдика кхетарал совгIа, предприятерча балхех цхьаккха професси йисаяц цо хара ца ерзаеш. Цудухьа оал Мария Георгиевнах профессионал я аьле. Цунгара хьоккам а ийбеш къахьегаш болча бригадерча станочникех магахьа саг вац шишша, кхоакха балха говзал йоацаш.

Из иштта хилярах лаьца дукха масалаш доладе йиш я. ХIанз цо кулгалдеча бригаде мел бола станочникаш цо Iоми а беш, балха говзал кареерзаьрех ба. Шоай хьехамчаца яхь а лелаеш, башха-дика производственин маш лоархIаш ба дукххабераш. Царех ба станочникаш, коммунистически къахьегама ударникаш Абдулкадырова Халисат, Магомадова Курбика, Кресникова Зоя, кхы дукххабераш. Шоаш хьаеча продукцена юкъе цхьаккха тайпа брак а ца нийсйолийташ, 125 процентал чухьахьа шоай норма кхоачашъя смена дIа ца йоккхуш ба уш.

Дага а доаций цIаьхха хинна хIама дацар Мария Георгиевна бригадиралла хьожар, яхаш дувц цунца къахьегаш бараша. Хьалха тха бригадана керте латташ яр Федорова Александра. Ше дика производственница а яр из, цхьабакъда, бригада болх вIаштIехьбаккха, тоабе магацар цунна. Цудухьа дани тIехьаьосача бригадана юкъе хулар тха коллектив. Федорова Александраца, иштта тхоайла дага а даьнна, оаха лаьрдIар Кадеева бригадана керте оттае. Из гIулакх могадир Мария дика йовзаш болча предприятерча кулгалхоша а. Из керте латта дуьйна ха яхалекья чIоагIа ергебоалаш тоабелар бригада болх.

— Тха предприяте дIа мел доладеча дикача гIулакхий инициатор йолаш хьайоагIарех я Кадеева Мариес кулгалдеш йола бригада, — йоах йоккхагIволча мастера I. Осмаева. Укх шера филиалерча бригадашта юкъе эггара хьалхарчарца дIадоладир цо цхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шера план 7 ноябрга кхачалехьа кхоачашъяра дола дика гIулакх. Цу даькъе доккхий социалистически декхараш тIа а ийца, шерра социалистически яхь йоаркаьча бригада станочникаша доахача къахьегама толамаша къаьгта хьахьокх шоаш лаьрхIар цар толаме кхоачамдергхилар. ХIанз укх шера август бетта чотагIа къахьегаш ба уж.

Хьинаре къа а хьегаш дацин яхье хьалха латташ хьайоагIаш йолча Мария Георгиевна ха корайоагIа общественни балха тIа дакъа лаца. Халкъа тIахьожама группа член ше хиларах тарра каст-каста гучадоах цо балха тIа кийслу кхоачамбоацараш. Уж дIадахаре оарцагIбоах цехий, участкай кулгалхой, мастераш, общественни организацеш. Профкома члена декхараш а массаза а цIена кхоачашдеш хьайоагIарех я из.

Бокха мах баьб Даьхено хьинаре къа а хьегаш Мария Георгиевнас даьхача къахьегама толамий. Цун наьха тIа лепаш я Къахьегама Цlеча Байракха орден, Ленинсин юбилейни медаль, «ИттагIча пятилетка ударник» яхен «Социалистически яхье котъаьннар» яхен сийлен знакаш. Иштта цунца еннай «Терек» яхача производствени объедиене заслуженни болхло» яха сийлен цIи а. Цу дезача совгIаташка юхо а луш, ший производственни хьокхамаш тIа-тIа тоадеш болх беш я Мария Георгиевна.

В. КОСТОЕВ.

ХИМИЗАЦЕ СЛУЖБА ДЕГIААХАРА НАЬКЪАШ

ТIеххьарча шерашка яьча анализаша хьахьокх, ерригача тIаккхеташ йолча баьцовгIай продукцех ях, хIаьта Ачхой - Мартан, Сунжа, Урус - Мартан санна йолча районашка яхнел совгIа а тIаккхетилга хIанз удобренех пайда эцара чотах Iалашдеш хилар. ХIаьта баьцовгIаш лораяра средствaех пайда ийбар бахьан долаш шера ца йовш юса продукци 8 миллион сома маьха хинна Iац. Ерригa республика хьанийцача минеральни удобренешка дIададхийтача хIара сомо 2.3 сома маьха продукци тIаккхетийт.

Чакхъьначa пятилетке юкъера лаьрхIача шера 200 эзар тонн минеральни удобренеш яхар республика кхашка, уж яр хIара гектара 82 килограмм кхоачаш. Цо торо хилийтар техничесин культураш, коартолаш, баьцадаараш дийна деррига кхаш удобренешца Iалашде. Хий дехкача лаьтте хIара гектара кхаьчар тукий 10 центнер.

Химизаци эффективни хиларах шек волаш цхьаккха саг вац хIанз, вай дукхача колхозийи совхозийи опыто техкача бекъ хилар хIахьекхе а да из. Виззача боарамагIа а хаинахьа а ехк удобренеш Сунженска района «Путь к коммунизму», «Победа», Наурски района «Красное знамя», «Россия», Шелковской района «Путь к коммунизму», «Красный пахарь» яхача колхозашка, дукхача кхыча боахамашка. ХIаьта баьнан доацаш дац хаоттама хьалаш мичча бесса дале а цу боахамашна шерагара шерага цхьаттарре лакха хьувгьаи чукхухьаш хилар.

ДIадаха шу вай республике цаI йола специализированни юрта боахама химизаци яра служба хьахинна дIаэтта шу дар.

ХIанз укх сахьате «Сельхозхимия» яхача республикански производствени объединенна чуйоагIаш я 14 районни объединени, республика агрохимически лаборатори, баьцовгIаш лорeяра станци. Серноводскера дIа-юха лелаш йола механизированни колонна, Грозненски районни объединенера технически служба станци. Хьалла тайп-тайпарча ведомствашка хинна химизаце служба ерригa подразделенеш хIанз юрта боахама химизаци яра а баьцовгIаш лораяра а декхарий ерригa комплекс къестаеш йола цхьа орган а яь вIашагIтехай. «Сельхозхимее» подразделеней кIийлен тIара средстваш 9.4 миллион сома маьха я, цар я 560 трактор, 412 автомашин, 1500 единицага кхоачаш тIехьаьовза техника, 21 эзар тонн химически продукци чуйоттал складской емкосташ, производствени объединеней коллективашна болх беш ба 230 юрта боахама специалист а юкъеволаш бола 1600 совгIа болхлой.

Вайна гучча бесса, юртбоахама культурай хьувкъам лакхбара гIо де тарoнаш я «Сельхозхиме». цхьабакъда, йолаш йола резерваш вIалла кхоачамболаш а яц. Химизаце служба вIашагIьеллай бIарчча района чулоацаш, колхозашцеи совхозашцеи агрохимически служба яхкара гIулакхах дийцача, укхаза дукха балхаш да де дезаш. Практически республикерча цхьанна а боахама яц химизаце пункти дилла болх беш йола плодороде отрядаши. ХIаьта колхозашцеи совхозашцеи химизацена юкъе лоаца дакъа кIезигдар вIалла де йиш йоацa кIама мадий. Из кийса деце а, дукхача районашка хIанзале а гуча я боахамашa химизаци яра ду балхаш кIезигде лаьрхIа йола тенденци. Из хIама да Урус-Мартана, Шаьла, Гудермеса, Ачхой - Мартана, Наьсарен, массехк кхыча районе. Боахамашна органка шоаш дIа ца яхуьлаш а «Сельхозхимия» яхача объединенеца договораш ца деш а йола факташ я нийслуш. Цу тайпара гIулакх вIалла за мегаргдолаш дац.

Юрта боахама химизаци яра декхарий ерригa комплекс толамца къоестаяра рах тийша хургда.

ЦхьайтталагIча пятилетке «Чеченингушсельхозхимия» яхача объединене пайда эца безаш йола капитальни вложенеш 15 миллион сом совгIа я. Из болх бара моттигерча советски, юртбоахама, плановн органий оагIорахьара гIо эш «Сельхозхимена».

В. МАЙОРОВА,
«Чеченингушсельхозхимия» яхача объединене агронома.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

1969 шера вIашагIъеллай «Саго» яха франко - советски акционерни общество. Вашха йоккха йоацача товарий группагара — эфирий даьтташнара, синтетически хоза хьаж йоагIа веществашкара ший болх дIаболабьча цо хIанз шеррача номенклатурагIа химически фармацевтически товараш леладу, хьинаре дакъа лоац шин мехка цхьана леладеча Iилма-техники гIулакхашка. Общество толаме болх беш хилара тешал ду цун товарооборот дегIайоагIаш хилар: нагахьа санна из вIашагIъеллача шера товарооборот 45 миллион франк хиннале, хIанз из лакхъеннай цхьа миллиард франкага кхоачаш.

Дунен халкъашта юкъе дIа-юха леладу гIулакхаш дегIадоаладеча «Сагос» доккха дакъа лоацаш хилар, СССР-аи Францени юкъера экономически торговни бувзамаш кIоаргдеш из хилар бахьан долаш еннай цунна «Дошо Меркурий» яха дунен халкъашта юкъера преми.

СУРТА ТIА: «Саго» здане массаза хьакьоххаш долча товарий экспозиц разделех цаI.

О. КАРАСЕВА сурт.
ТАСС фотохроника.

АПН интервью

Вай низ барт хиларах латт

Дукха ха хьалха дена я Йоккха Джирге (племенной старейшиний, Афганистана народностий вицаций собрани) афгански халкъа леIаш демократически наькъаца кхайкхабеш йола традиционни форма. Из гулъю нокх дегIаахара чIоагIагIа лоархIамеча хана ерригача паччахьалкхен хьаштанна цIанчаш йола эггара лоархIамегIа йола проблемаш юкъара а цар хьалхъехьа решенеш тIанийра а.

Дукха ха йоацаш хилар Кабуле 170 саго дакъа а лоацаш чакхъьнна Йоккха Джирга. Цун балха юкъе дакъа лаьцарех за сафа яхача племе баьчча Шер Мухаммед. ДРА АПН собственни корреспондента Суханов Александрца къамаьл деш цо хилар.

— Йоккхача Джирге 60 эзар сагах латтача сай племех болча наха хьалхара венавар со. Пакистанацарча доазонца уллача Кунар яхача провинце малхбоалехьарча даькъ тIа бах уж. Доазонцарча районашка дахача дукхача пуштунски племенай а санна, сафи керттера занятие я хьайбаш леладари лаьттанцара балхаш дари. Бакъда, хIамаш дIае мегаргдола лаьтта дукха дац. Хвойни къу тIа а йолаш дола лоамаш да гоннахьа. Тха племе керттера рузкъа дахча да. Цунах хьаю оаха цIагIа лелаю хIамаш, цIенош, дахча да оаха доагадер а.

Говза чарахьий а ба сафий. Цу тIа а сакъердама а ахац уж аьнке, дукхагIа йола кхачан продукташ лу цо.

Оаха чIоагIа раьза хинна тIанйцар Джирги гульяра даькъера инициатива. Дукха ха хьалха денз пуштунски племенашта а тха мехкарча кхыча кагийча къамашта а юкъе йола хетарашта вIаший дагадувлара, лоархIаме дешаш дувцара, коллективни решенеш тIанийра йола традиционни форма я из. Джирго тIанийца решени цун балхаца дакъа лоацаш анкалаш хиннача деррригача племенашта, кагийча къамашта закон а хиле дIаотт. Къаьстта белгалдаккха безам ба са хIанз хиннача собране резолюци массаза раьза а волаш тIанийца хилар. Цу тIа бокъонца къоабалбир Бабрак Кармала правительства баь а беш а бола болх, хIаьта из Афганистана дерригача племенай а кагийча халкъий а хьашташка хьежа а лаьрхIар. Сецца во лаьрхIар афгански халкъа духьала хьа а ца хьоабеш тIом беча империалистически яйнийн дунен халкъашта юкъерча реакцей леладу гIулакхаш, тха исхно хьеш лаьттача мехка деррига патриотически протрессивни низаш чулоацача Къаман Даймехка фронта юкъе дакъа лаца шоаш кийча хиларах заявлени яьй.

Джирге балха юкъе дакъа лоацаш хиннача берригача наха кулгаш а яздаь йола цо тIанийна резолюци Iалашьяте боккхача лоархIаме я. Цу документо цIаьхха а дIагайтар апрельски революце идеяш кхоачашъяра, демократически Афганистана машари дегIаахара эша хьалаши Iалашдеш йолча НДПА а афгански правительства а политика племенашеи кагийча халкъашеи хьаллоацаш хилар. Духьал цу цхьоагIонахи бартахи латт тха герз бе а долаш лагаш болча моастагIашта духьала оттара бола керттера низ. Цхьан хана английски колонизатораша а санна, цар хьалъяйцай «барт боха а бе доал а де» яха къайна техка йола метод. Тайп - тайпара дола племенаши кагий халкъаши вIашка а кхехкаш тха халкъа юкъе цабезами моастагIали долла гIерт душманаш. Цхьабакъда, хьалхагIа шоашка ду ца деннар хIанз а дулургдац тха моастагIашка. Ший паргIатон мукъалеи бахьан къовсам лоаттабеча, эксплуатации низ-Iоткъами хургбоаца керда нийсхои общество хьаеш доаллача афгански халкъо дика кхетаду ший низ цхьоагIонах латташ хилар.

Са племех бола нах бахача юрташна юкъ - юкъе чулелх душманаш. Цу маькх оттабаьча гIаьрахошеи бандиташеи вIалла лархIа а лархIац афганцийн обычешии традицешии, телхаду шариIата законаш, футтара бу бусалба наьха беза ди ислам. Иштта, масала, сафий бахача духхьал цхьан уезде ялх школа йоагаьй бандиташа, 400 гаргга цIа доахадаьд, дукха цхьанна хIаманна бехке боаца маьрша нах боабаьб. ХIаьта дIадахача шера бIаьстий со вахача юрт чухьийлхабар уж. Из дар племенай - старейшинаш Бабрак Кармалаца переговораш е Кабуле баха хиначул тIехьагIа. Оаха чIоагIа духьале йир, патронаш кхоачаллалца дов а деш. Цу тIа а тIом беш лаьтта къонах вийча, цун метта топ бе а елле дIаоттар кхалсаг. Амма низаш вIаши нийса дацар: тха моастагIашка яр хIанзарча ханара автоматаш, пулеметаш, гранатометаш. Цудухьа тхоай юрт йита и йита хьунагIа, лоамашка довла дийзар тха. Цул тIехьагIа бандиташа доагадьар са цIен са лоалахой цIеноши, боахам дIабихьабар, маьждига чу хинна жайнаш дохадаьдар, кхыметтел КъорIа а тIехьа. Кастта хайра тхона Афганистана Демократически Республика регулярни эскара доакъоша из контрреволюционни банда йохаяь хилар. Хьинаре гIо даьд царна са племех болча наха а. ХIанз и тхона дика хов, американски, английски, китайски герзаш бе а доахкаш Пакистанацарча доазох тIех а бувлаш тха мехка хьачуухараш, цар шоаш яххача тайпара ислам лорадеш бола нах а боацаш, бокъонца бола гIаьрахойи наьха цIий Iоухийташ бола бандиташ хилар.

Шоай незалаш, цIавош, лаьтташ ду бандитех лорадара, сафий бахача юрташка вIашагIъехк афгански эскаро регулярни доакъоща цхьана хьинаре бандиташта духьала латаш йола самооборона отридаш.

Айса дувца лийрхIар дийца воалаш са безам ба берригача сафий цIерагIа тхоай доттагIашта, эггара хьалха империализмон реакцей оттабаьрех Даьхе лорае тхоашта новкъостал дарах Советски Союза дег тIара баркал ала. Афгански халкъа духьала агресси вIашагIъехкараша дицдалийта йиш яц исторе урокаши англо - афгански тIемах хьахинараши. Цхьаннена а цIаьнка а могаргдац тхога ше яхар дайта. Афгански халкъ, цун деррига племенаши кагий къамаши, Джирго из къаьгта хьахьеннкхача бесса, барт чIоагIа болаш да моастагIа юхатохарах долча деша.

(АПН).

США ПОЛИТИКА: ТЕРРОРИ НИЗАШ ДЕЛГЕИ

США латташ я Советски Союз, Куба, къамий мукъадоаларе болаш «дунен халкъашта юкъерча терроризмаца» гIулакхаш лелaдара бехке бе лаьрхIа йола аьлдитий кампани. Мексика АПН корреспондента Романов Петра мексикански сенаторгара, Мексика Социалистически халкъа парте Генеральни секретарагара Херхе Круикшанка Гарсиагара дийзад цу кампани къамаьъехьа шийна хетар дувцар.

— Къамий мукъадоалара боламо, СССР, социалистически доттагIаси кхыдолча мехкаша терроризмаца юкъостал ду яха аьлдиташ из дош тIакIалтIадаккхара доладаь да. Социализмаци капитализмаци юкъе латтача ирача идеологически къовсама ерригa средстваш дика лерхIаш я Вашингтон. Цо бIа а ца тоссаш дувц массанена а харцдолга а хоаш дола харцдараш. Американски Iаьдалий яхь дово довзуш доацаш да. Дерригача дунена ховш да американски империализмо, къоаттадаь аьлча, цун спецслужбаша зуламаш делга. Дукха иттаца шераш да цар, цхьанкха хIамах эхь а ца хеташ, террор лелаюш низаш дуй. Кхы хIама ца хилча а кхоачамболаш да П. Лумумба вер, Гватемале Арбенсаи Чиле Альенден правительстваш хIалаьярдагадехача. Зулам деш Сальвадора карателашта американцаша террора эггара къизагIа йола методаш Iомаеш хилар. ЦРУ а ФБР а — уж я нах боаберий профессиональни организацеш.

Зуламаш, террор, низаш дар, кхерам тIалоаттабер — из ба США чурча а арахьарча а империалистически политике чулоацам. Фу лархIа мегаргдолаш да, масала, Вашингтоно хьадаь «сихха даржаш дола низаш»? Уж да ерригача континенташ тIарча халкъашта духьала дерзадаь терроран кхерам тIатувсараш дола герз. ХIаьта КIайча цIен чурча политически линех дийцача, демократически низаш, негрех бола баха нах цIий Iо а ухийташ теIабар — нагахьа мара ца хула хIама а доацаш, правило я.

Рейган Iаьдала керте эттача дена кхы а дукхагIа хуя Вашингтона политикаца цу тайпара гIулакхаш. Царна юкъе лархIа езаш я дукха ха йоацаш Даллеса цIерагIча аэропорте советски самолета духьале яь провокаци. ВIалла шеко йоацаш да из хIама американски Iаьдалаша мукъа а бецаш дийхалар.

США пропагандистски службаш кхетадеш я, берригача хIаман уйла еш болча наха Вашингтона политика во лоархIаш хилар. Цудухьа шай кур ду КIайча цIено дунен тIара халкъаш Iехаде гIерташ. Духьаш цу гIулакха йолаш я хIанз латташ йола «дунен халкъашта юкъерча терроризма» кампани а.

Революциони - мукъадоалара болам цIаьккха а хиназбац терроризм къоабалъеш, марксистско - ленински партеш дилла а духьала хиннай, хIанз а я терроризма практикана, цу даькъе дунен халкъашта юкъерча гIулакхашта йолча терроризмаи а. Терроризм фуннагIа дича а тарлургйолаш яц советский наьха мировоззренеца, Советски паччахьалкхен политикаца.

Къамий мукъадоалара болам, СССР, кхыдола социализма мехкаш «дунен халкъашта юкъерча терроризмаца» гIулакх доагIаш хиларах дунен общественность тешие гIерташ США лелaдер хIама хургдоацар да.

(АПН).

Мехико.

СССР Паччахьалкхен премин якххийта белгалбаьраш

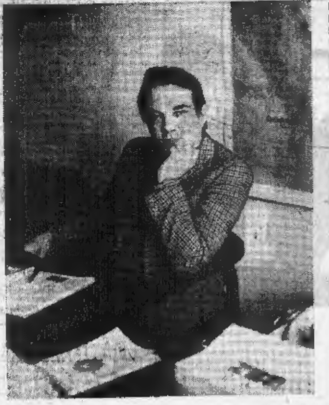

СССР Паччахьалкхен премин яккхийта оттаваьа Ф. М. Сейфуль - Мулюков — «Априла цхьа дн. Революцех йола репортаж», «Цига, Радфане лоамашка», «Афганистан. ДӀайха Ӏа», «Тийшача балха дагӀаш» яхачу телевизионни документальни фильмаш сценарей автор. Уж фильмаш арахийцад СССР Гостелерадио «Экран» яхача творчески объединене.

В. САВОСТЬЯНОВА сурт. ТАСС фотохроника.

Ленински комсомола цӀерагӀча Московски театре оттаьча «революционни этюд» («ЦӀеча бьаца тӀа лакаш я сийна товраш») яхача спектаклах СССР Паччахьалкхен премин яккхийта оттаваьа пьеса автор М. Ф. Шатров. (Сурта тӀа).

В. САВОСТЬЯНОВА сурт. ТАСС фотохроника.

Къона механизатораш

Уьх шера юкъера школа йистехьхарах волча аттестата цхьаца везтаве яхийтта дешархочо механизатора удостоверени дӀалургда Назрановски района Экажкъонгий-Юртарча № 1 йолча школе. Ер шийлагӀа выпуск я. ДӀадахача шера 107 дешархочо Ӏомаьляр механизаторий говзал. Царна юкъе бар мехкарий а.

Уж курсаш вӀашагӀьехнай уьхаза 1979 шера ноябрь бетта. Из гӀулакх къоабал а даь хьаллаьцар «Экажевский» совхоза куьгалхоша. Дешархой техника Ӏомае йиш хургйолаш цар школана хьакъоастийнр МТЗ-80 маркех йола цхьа трактор, «Нива» яха комбайн, автомашин, ноартолашта гувнаш ду агрегат.

Техника Ӏомаяра говзал дика карахьаяра хӀара ерача дийнахьа дешархоша шоай механически мастерске занятеш яьй цун заведующе Вышегуров Ӏадсалама, кертерча механика Тумгоев Салангире, кхерамзлен техника инженера Мунольгов Дауда, агронома Унахов Ахьмада, кхыбараш.

Трактор лелае Ӏомабалара дешархоша шоай кийле кхаъ трактородром хьй. Из ярах бокъха аьттув бола цар трактор Ӏомаяра.

Техника Ӏомаеш болча дукхагӀболча дешархой дай совхозе механизатораш болаш къахьегаш ба. Цудукъа дай даьнъ хьал а лаьца дӀагӀоргба аьнна-лет уьх шера удостоверенеш дӀаяздараш а.

Каст-каста школе а баьхие дешархоша хьалхашка къамаьлаш ду совхоза специалисташа. Социалистически Къахьегама Турпала Албогачиев АртагӀа, ноартолаш кхеш болча звеновойша Евлоев Хьажбикара, Угурчиев Ӏамархана, Гиреев Маиширипа, кхыбараш.

ХӀанзле 35 дешархочо совхоза директорга заявленеш язьяй механизатораш хургболаш шоаш балха дӀаяздилга дехаш. Царна юкъе ба Аушев Беслан, Албогачиев Идрис, Аушев Мухьмад, Сонталиев Гирихан, Албогачиев Мухьмад, кхыбараш.

Кара лаьца никъ аьттув болаш хилба шун, къона механизатораш!

А.-Г. УГУРЧИЕВ.

Законаш наха дӀадовзийташ

Дукха ха йоаццаш Грозненски районе правови знанешй халкъа факультет йистехьхараш арахийцар «Знание» яхача районни обществе. Цига дешаш хиннаб историеи обществоведени хьехархой а хӀаьта иштта района школашта классени школеш боацаш беча балха организатораш а, веррнгаш а 35 саг.

Шера лаьрхӀа программа кийчъьар района прокурор Н. А. Моисеев ва. Факультета декан а из ва. Ӏомаеш хинна тема — бераша бовьонаш тилхьергӀоаца гӀулакх вӀашитӀехьдоаккхилга уж телхараш дукьала къовсам лоаттабелгеи. Деша багӀараш цу хьакъехьа хьамьлаш даьй нов. И. А. Моисеева, РСФСР заслуженни юриста, района юридически консультаце заведующе Н. С. Антропова. Грозненски района халкъа судахочо Р. Р. Гуниева, чурта гӀулакхий районни отделея КГБ комитетеи болхлоша, районерча кхыча болхлоша.

Факультето лерхӀар — кхувш боагӀараша, къаьстта а кхетабе халя бараша классени школеш боацаш, дешархой мукъа болча хала беш бола болх вӀаштӀехьбаккхара методически хьехам лулга.

ТӀехьарча занятс нов. И. А. Моисеева деша баьгӀараш даьхьала бийцар факультет толаме чакхъяккхарца. вӀахорча шоай балха тӀа толамаш дахар ловш лоица баьккхар царна. ДикагӀа дийшараш белгалбаьхар. Царех ба: школен классеи боаццаш беча балха Гикаловски юкъерча школа организатор Г. В. Тавакалия, Старосунженски юкъерча школа хьехархо Н. В. Музаева, № 2 йолча Алханкалински юкъерча школа хьехархо А. Каурнукаева, Комсомольски юкъерча школа классени школен боацаш беча балха организатор В. Деннев.

ЛоархӀаме гӀулакх даь даьннад. ХӀанз хьехархой дехкарийла ба советски законаш лоархӀаргдолаш шоай урокаш тӀа хьехам бaлар, вахар довзара царна новкъостал дар, хӀаьта кхувш боагӀараш бахача моттигашка правови темаех лаьца беседаш яр, закон толхадаьцоа малагӀа тӀаӀазар де довгӀа дӀахайтар.

Цунца цхьана из болх мела лелабу е геттара тесса битаб Кеньюртовски, Алханкалински, Старосунженски, Пионерски, Первомайски юкъерча школашка. Цу школай хьехархой занятешка цхьабац, факультета занятешка уж ухилга Ӏалашдаьдац цар куьгалхоша. Цудухьа цу школашкара дешархой дукха дӀаух, кхувш боагӀараша бокъонаш телхаеш дукха чотташ хул. Зулам ца хилийта дукха а аттагӀа да, из даь даьнначул тӀехьагӀа беча балхал. ХьатӀадоагӀача дешара шера из теркалде а шоай хьехархой факультета занятешка ахийта а беза цу школай куьгалхоша.

М. ГАДАЕВ.

№ 12 ЙОЛА «АГИТАТОРА БЛОКНОТ»

Кепатех аральяьнай КПСС Нохч - ГӀалгӀай обкома пропагандаи агитаци отдела «Агитатора блокнот» яхача журнала ерсӀанара, шийтталагӀа номер. Из дӀайолалу «Фермашта — шортта дахьар» яхача статьяца. Цу тӀа дуьц Грозненски района 1 Мая цӀерагӀча колхозе доахьар кийчдара болх муьшта лел.

«Къоастадеш, кхетадергдолаш дувца» — цу рубрикина кӀал кепатеха я «Наха хьалхашка овлача деша кхетам балара лоархӀам» яха Л. Методиевай статья.

«Ленински васкеташта тешаме ба» яхача статья тӀа ВЛКСМ Нохч - ГӀалгӀай обкома шоллагӀча секретара В. Калугина дувц республика кагирхой къонала цӀейна цакъа муьшта бола.

Изобретателеи рационализатореи Ерригсоюзни дешна хетаьа я «Промавтоматика» яхача Грозненски НПО патентни отдела заведующе В. Глоба язьяь «Кӏаьд па луш кердадараш лехар» яха статья.

Агитатора долча новкъостала кепатехай республика доагора - энергетически комплекс дегӀара перспективех йола парте обкома мехкдаьтаи химически промышленноста отдела заведующе заместитела Р. М. Таштамирова статья.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

I ПРОГРАММА 18 ИЮНЬ

8.00 — «Ха».
8.40 — Ӏуйранара гимнастика.
9.05 — «Рафферти» яха телевизионни дукха серийн художественни фильм. ШоллагӀа серн.
10.10 — Социалистически мехкай берий хоровой коллективий концерт.
10.55 — «ТӀоговаш хьожа седаьй» хьача а «Адмирала йола баркас» хьача а дерашта долча телевизионни документальни фильмай программа.
11.20 — Кердадараш.
11.30 — Кердадараш.
14.50 — Медицински болхлочун Дечна долча «Хьалхара яьха, хьалхаро Ӏа» яхача а «Лаккалехца дарба дар» яхача а документальни фильмай программа.
15.30 — «Дашной» яха берашта йола телевизионни художественни фильм. ШоллагӀа серн.
16.45 — М. Де фалья. «Испански халкъа сюита».
17.00 — «Эрсий къамаьл».
17.30 — «Зиза тохаш лаьт лаьтаь» яха фильм-концерт.
18.00 — Малхбузен Ленински университет. «Библиотека а болалий коллектив а».
18.30 — «Хlара сурта тӀа мала ба».
18.45 — «Тахан дуьнен тӀа».
19.00 — Сийлахь - боккха Даймехка тӀом болабенна 40 шу дизарга. «Толам». Брестски крепость.
19.40 — «Со ваьча шийна» яха фильм-концерт.
19.50 — «Рафферти» яха телевизионни дукхасерийни художественни фильм. КхоалагӀа серн.
21.00 — «Ха».
21.30 — Останкино концертни студе СССР халкъа артистка М. Ульянова вӀашагӀеххетаь. Перерыве (22.10) — «Тахан дуьнен тӀа».

II ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.45 — Документальни фильмай программа.
9.30 — Мультфильм.
10.20 — «Пятилетка — са къовсаме». Хьалхара передача.
11.00 — Баянистий оркестра концерт.
11.25 — «Музейшкеи выставкашкеи гӀоллаьь». «Ярославски искусствах».
11.50 — «Ингуши. Халкъе вӀашагӀехетар» яха телевизионни документальни фильм.
12.35 — «Ӏаьрмача форда таьрӀаш» яха телевизионни дукха серийн художественни фильм. ВоурхӀагӀа серн.
13.50 — «Нах бовбераш. Малди-й уж?». Афгански халкъа мукъама дӀахьеки болча тӀома хьакьеха хола телевизионни документальни фильм.
14.50 — «Телестадион».
15.20 — Грузие халкъа хакхана Паччахьалкхен академически заслуженни ансамбла концерт.
16.00 — «Цхьан актера театр». В. Яхонтов.
17.35 — «ДоттагӀаль» яха кинножурнал.
18.05 — «Нохч-ГӀалгӀайчу гӀоллаь».
18.35 — КПСС XXVI съезда сецамаш кхочашдергда. Мичуринна цӀерагӀча совхоза коллективе (нохчий меттала).
18.55 — Театрах дола чоа. «Т. Нурадилов цӀерагӀча Нохч-ГӀалгӀай драматически театра 50 шу» (нохчий меттала).
19.30 — Концерт.
20.00 — «Бийса даьхьала хийла дуьн, бераш!».
20.15 — Дой спортах йола СССР чемпионат. Кросс.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Гиппократа дух» яха художественни фильм.

I ПРОГРАММА 19 ИЮНЬ

8.00 — «Ха».
8.40 — Ӏуйранара гимнастика.
9.05 — «Рафферти» яха телевизионни дукхаха серийн художественни фильм. КхоалагӀа серн.
10.15 — Ю. Нагибин. «Са бера хинара переулкаш».
11.05 — ДӀадолх Еррнгсоюзни 11-ча конкурса лауреатамаш СоьвянаРа халкъа инструментальни аьраш локхча баянистий гувос.
11.20 — Кердадараш.
14.30 — Кердадараш.
14.50 — Сийлахь-боккха Даймехка тӀом болабенна 40 шу дизарга. «ЦӀе тетрадь» яхача а, «Аз дуьй бу, Ленинград!» яхача а, «Катадор салте» яхача а документальни фильмай программа.
15.50 — «Шахматни школа».
16.20 — Югославе Коммунистий Союзаи Советски Союза Коммунистически партенеи юкъерча декларацеца вуьгаяь хьадь 25 шу дизарга. Гоне Делчева цӀерагӀча халкъен халкарен ансамбла концерт. (СФРЮ).
17.10 — «Москва а москвичаш а».
17.40 — «Зоркина маршрутшкаш». Одессера передача.
18.10 — «ДоттагӀаш» яха телевизионни журнал.
18.00 — Мультфильм.
18.45 — «Тахан дуьнен тӀа».
19.00 — «Мехка кхаьаш».
19.10 — ДӀадолх Московски паччахьалкхен консерваторе камерни оркестра.
19.20 — Автор — С. Михалков. «Охотники» яхача телевизионни спектакла премьера.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Стаяиэи орбите».
22.05 — «Тахан дуьнен тӀа».
22.20 — Доалал эстрадни эстрада ачараш а мукъамаш а.

II ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
9.05 — Документальни фильмай программа.
9.25 — Центральни телевидени Еррнгсоюзни радион Паччахча берий хора а Воронежски филармоние симфонически оркестро а кхочашдаь А. Флярковски кантата.
10.00 — «Пятилетка — са къовсаме». ШоллагӀа передача.
10.45 — Мультфильм.
11.15 — «Киевах лаьца пеленкьажарш» яха телевизионни документальни фильм.
11.45 — «О. Гончара произведенеш вагӀенашта гӀоллаь».
12.15 — «Ха гӀара сердалонаш» яха берашта йола художественни фильм.
13.30 — «Нана гӀулакх дац» яха телевизионни Ӏилман - популярни фильм.
14.35 — «Назаров йола музейка».
15.05 — Халкъе йола СССР халкъа артистка Е. Миронвиченкос.
15.45 — «Поэзия». «Пушкина кетараш» яха альманах.
17.05 — «Хьа гоорзанитаиь».
17.35 — Дешархошта йола кинопрограмма.
18.10 — «Лоаьхьараш кийчдерхьа хьамаре дӀахьо» (гӀалгӀай меттала).
18.26 — Телевизионни фильм.
18.30 — «Нохч-ГӀалгӀайчу гӀоллаь».
18.00 — «Вай служба» яха телевизионни фильм.
19.05 — «Уналхӏемашка за тӀа». Медицински болхлочун Денга (нохчий меттала).
19.25 — Киножурнал.
19.55 — Парте XXVI съезда новкъа. «Юбилейни» совхоза болхлой кхеторш болх.
20.00 — «Бийса даьхьала хийла дуьн, бераш!».
20.15 — Дой спортах йола СССР чемпионат. Минскера передача.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Къайна моттагӀий» яха телевизионни художественни фильм. Хьалхара а шоллагӀа а серн.

КАГИЙ НАХИ МЕХКАРИЙН!

№ 4 йолча Грозненски юкъерчо профессионально-техническии училище 1981—1982 дешара шера дешархой деша дӀачуэцилга

ДӀАХОЬТ

Уьх профессех:

1. **Мехкдаьттеи газеи йоалехча скважинашта эксплуатационни разведочни буруьв толчча бурильщика гӀоьнча.** Дешара ха — 1—3 шу.
2. **Буровойшта гӀулакх деш вола электромонтер.** Дешара ха — 3 шу.
3. **Электрогазосварщик.** Дешара ха — 3 шу.
4. **Слесарь-авторемонтник.** Дешара ха — 1—3 шу.
5. **Химически анализе лаборант** (мехкарий). Дешара ха — 3 шу.
6. **Плиточник-отделочник: штукатур, маляр, плиточник** (кагий нахи мехкарийи). Дешара ха — 3 шу.

Училище деша дӀаэц 8—10 класс чакхъяьккха кагий нахи мехкарийи, эскарера цӀабаьхка бӀухой.

Училище кийчъю «Грознефть» объединенена кадраш. Деша багӀача хана дешархой Ӏалашбу мах боацаш, обмундированеца, кхачанца, учебникашца, общежитеца. Производственни практика йолча хана дешархошта шоай специальностагӀа доагӀача юкъарденца алапех 33—50 процент кара дӀател. Училище цена вагӀаш яьнха ха къахьетама стажаца дӀалоархӀ. Дешар хьехаш ба юкъера технически лаккхерен образовани йола мастераш.

Училища кхо курс чакхъяьнха а йистебовлаш дӀалуш йола экзаменаш толаме дӀаенна а болча наьгирхошта юкъера образовани яьккхарах долеи профессегӀа разряд енна долеи диплом дӀалу.

Училища кхо курс чакхъяьнха а йистебовлаш дӀалуш йола экзаменаш толаме дӀаенна а болча наьгирхошта юкъера образовани яьккхарах долеи профессегӀа разряд енна долеи диплом дӀалу.

Училища чакхъяьккхараш шоай специальностатӀа городе Грозне болх бе дӀахьожабу.

Училище деша отта безам болчар училища директора цӀерагӀа хьачудала деза ер документаш:

[illegible],
образовани хьаьгехьара тешал,
вахача моттигера справка,
веьча хаьах дола тешал е паспорт,
3х4 размер 6 фотокарточка.

Документаш хьачуийцу хӀара дена Ӏуйрийна 8 сахьат даьлча денз 16 сахьат даллалца.

Занятеш дӀайолалу 1981 шера 1 септябре.

Хьамсара доттагӀий! Тха училище деша отта!

Из чакхъяьккхачул тӀехьагӀа ваьнюш хержача специальностагӀа йоккха говзал йола болхлой хургда шоах, хӀаьта юкъера образовани а хургья шун.

Училища адрес: г. Грозный, Октябрьски район, 12 участок, автобусаш № 13, 24, 25, трамвай № 5, «12 участок» яхача уж соцача кхаччалца.

ГРОЗНЕНСКИ ПЕДАГОГИЧЕСКИ УЧИЛИЩЕ ДӀАХОЬТ

1981—1982 дешара шера школьни, дошкольни, спортивни отделенешка очно деша дешархой дӀаэцаш хилар.

Училище кийчбу юххьанцарча классай хьехархой, физкультура хьехархой, детсадийн яслейн воспитателаш.

8 класс чакхъяьккхараш деша дӀаэц:

1. Юххьанцарча классай хьехархой — боккхагӀбола пионервожатеш кийчбеча отделене (дешара ха — 4 шу).
2. Юххьанцарча классай хьехархой — продлении группай воспитателаш кийчбеча отделене (дешара ха — 4 шу).
3. Физически кхетам балара хьехархой кийчбеча отделене (дешара ха — 4 шу).
4. Детсадийн яслейн воспитателаш кийчбеча отделене (дешара ха — 4 шу).

Заявленеш дӀаийю 8 класс чакхъяьккхачул тӀехьагӀа деша оттарашкара 31 июле кхаччалца, 10 класс чакхъяьккхачул тӀехьагӀа деша оттарашкара — 14 августа кхаччалца.

10 класс чакхъяьккхараш деша дӀаэц юххьанцарча классай хьехархой кийчбеча отделене (дешара ха — 3 шу), физкультура хьеха хьехархой кийчбеча отделене (дешара ха — 2 шу).

Заявлени хьачуйлла еза училища директора цӀерагӀа, ер документаш цийца а долаш:

1. Дийша хилара тешал (подлинник).
2. Фотокарточки (3х4 размер йолаш — ялх).
3. Медицински справка (№ 286).

8 класс чакхъяьккхачул тӀехьагӀа училище деша воагӀачо экзаменаш дӀаяла еза эрсий меттах (диктант), математиках (устно).

10 класс чакхъяьккхачул тӀехьагӀа училище деша воагӀачо экзаменаш дӀаяла еза эрсий меттах (сочинени), математиках (устно), спортивни отделене деша воагӀачо экзаменаш дӀаяла еза эрсий меттах (сочинени), СССР историех.

«Юххьанцарча классашка хьехара» специальностагӀа деша оттачун музыкальни даниеш йий а хьож.

«Физвоспитание хьехархо» яхача специальностагӀа деша оттачун кхы тӀа дӀаяла еза физкультурах экзамен а.

Деша дӀаоттара луш йола экзаменаш хургья 1 августа денз, хӀаьта педучилище дӀаязвелга чакхдаргда 21 августа денз 25 августа кхаччалца.

Дешара шу долалу 1 септябре.

Педучилище деша дӀаийцараш юкъарча порядкагӀа Ӏалашбу стипендеи общежитеи.

Педучилища дирекци.

Саг ший кхела да ва

ЛАМАЗ А ЦУН СОЦИАЛЬНИ ЧУЛОАЦАМ А

Дийнахьа пхезза де аьна шариӀато тӀадуллаш долча ламазех Ӏарбий металле салот оал, пирсний метталла ламаз оал. Ӏарбашкара ца а эцаш цу чоалхаерча обрдаш цӀи «пирсианашкара» хьанийцай вайнаха. Бусалба ди юкъе балале вайнаха цӀера корта беттача хана «Текъам» яхаш термин хиннай цар. МоллагӀа болча дина ламази социальни чулоацам цаӀ ба — ламаз деш воаллача сага лоархӀам лок в беш даьлеи шейхаши хестабелга. Динах тешаш волча сага керттерча декхарех цаӀ лоархӀ ламаз делга. ШериӀат лорадеш бараш къаьстта бӀарглокхаш хул динах тешаш бараша ламаз дой хьожаш. Шийна тӀехь цхьаккха къинош доцце а ламаз де дӀаоттача шийна тӀехь къинош хета, ше мискъа хета, къаьра хета веза сага, яхаш дувц дино.

Динах тешараштa хаддаза тӀахьожам лоаттабар дукъа дийнахьа кхоачашде дезача пхе параз ламаза юкъе сунат ламаваш де деза яхаш тӀадехк шариӀато. Уж дерригa параз ламазаш а царна юкъе сунат ламаваш а деш динах тешаш волча сага ха йоаец хийча вахаре эшаш дола гӀулаях де цхьа сахьат ха йисац сага.

ДегӀа мел йола еррига маьженеш йиза хьайла йоахаш, къаьстта цу гӀуланха хьаьь ноч-тӀа а йийха, ламаз де дешнаш тӀадуьал шариӀато кхалнашта. Цул совгӀа, кхалсага кӀаьда безаме оаз маӀача сага хозаргдолаш ламаз деш цхьаь цхьаккха дош ала йиш яц кхалнаькха. Нагахьа санна динах тешаш вола саг ламаз де маьждиге водаш веце цунна цхьаьне цхача баа а, цунна лоалахаa ваха а йоӀ е гаргала саг цуига маьре яла, а мегаргьяц яхаш чӀоагӀду шариӀата. Цхьабакъда, на тӀехьхьара тӀадиллар дукхагӀа болча бусалба наха кхоачашдеш дац, чаьхдаккха чӀоагӀа низтньала доландаь.

Ламаз дара боьъонаш мела чӀоагӀа яде а тайп-тайпара долча мехкашка а областашка а бусалба ди лелабераша йиза кхоачашъяц ламаз дара юкъера нормаш. Масала, шиитски тоабаи тӀехьара бараех цхьаца бараша пхиъ ца а деш кхо ламаз ду. Дезала юкъера эттара воккхагӀа волча цхьаьне ламаз дича кхоачамболаш лерхӀ Казахстане. Дина исламски обрядах динах тешараш мукъабалара процесс халача яккха лаьрхӀа, дийнахьара ламазаш бийсан хана дергдолча дахе бокъо лу Нохч-ГӀалгӀайчерча моллаша. Из ду моллагӀча тайпара а ламаз дара обряд йиц ца хилийтар дукхьа. Укказа дала яхачоа тӀеравела а могаду.

Ламаз дара гӀулакхашта юкъе кертера лоархӀ ламаз эцара обряд. Ӏарбий Ӏилдалах «шариӀа» из да лаьттарча къинош цӀенвелар. Ламаз дерий унахцӀенои кхаькко ела да ала гӀерташ цӀена лелилга мара кхы хӀама дац ламаз эцилга яхаш дувц хьинзарча бусалба дина культи гӀулакх дераша. Из иштта дувц ламаза пропаганда яра духьа.

Ламаз деш боккха лоархӀам болаш да къулбехьа верзар. Бусалба ди лелабу нах ламаз деча хана. дуьен моллагӀча мийнге шоаш бале а, город Макка йолча оагӀорахьа шьэ а йолаш дӀаотта беза. Цига да бусалба ди лелабеча наьха юкъара зерат Кааба «Къулба-маьждиг» е вайнаха оалаш дола «Хьажа-цӀа». Цунца ламаз деш болча наха далла а пайхамара а хоастам баь ца Ӏеш Кааба яхача маьждига сий ду. Ислам далале гаьпна хьалха хиннача Ӏарбаша цӀера корта беттача хана хинна храм я Кааба.

Ламаза харцахьа оттар исламо яхача тӀара валар санна лоархӀ шариӀато.

Мухьаммад пайхамар дийна волча хана ислам даьннача хьалхарча 10 шера бусалба ди лелаберий къиблат Макке а йоацаш жугатий город Иерусалим хиннай. Жугаташа бусалба ди дӀаэцар дог доахаш Иерусалим маьара центр а а ислама къулбехье я аьнна дӀакхайкайр Мухьаммада. Из ший дега ондо яьйча мудешта ший а кхейкаьь къулбехье городе Макке е лаьркӀар цо.

Цу дерригие къахьоюх, ислама кхьидола дехкараш санна къиблат а лаьттара хӀамь хилар, сигаларча низий лоӀамах хинна а йоацаш лаьттара идейно - политически бахьанашца хьахинна я из.

ШариӀато тӀадохкача декхарашка дилача ламаз деш цхьаккха тайпа дехараш де йиш яц, хӀаьта бусалба ди лелабераша шоашта мел ловр а шоай мел дола дехар а ламаза юкъехьу. Бусалба ди лелабераш дев-бус белгалдаьхача сахьаташка ламазаш даь ца Ӏеш кхьйола обрядаш йолча хана а ламазаш дийнахьа марха а хинна а даьстача, саг йодаш - йоалаеш вӀашагӀкхийттача, саг веашача моттиге, марха дойстача е гӀурба деча а дешошка, моллагӀча гӀулакха вӀашагӀкхийттача.

Къаьстта боккхача лоархӀамца белгалдоах пӀаьраска дийнахьа маьждиге а баха рузбадар. Культа гӀулакх дераша дика кхетаду, дукха нах гул а бенна, ламаз дола боккха агитационни пропагандистски низ болаш хилар. Цудукъа къаьстта чӀоагӀа белгалдоах цар къаьсткъаьста ламаз дечул боккха маьл хулаш да цхьана вӀашагӀкхийтта ламаз дар яхаш.

Дина — националистически уйла гӀоттае а из чӀоагӀъе а дика психологически хьал хьаду вӀашагӀа а кхийтта коллективо ламаз даро.

Кхыбола дукха нах динах ца тешаш а бита, вай къамах бараш дала бусалба динах тешаш кхелаб яхаш аллаха хоастам бу исламски хьехамчаша коллективни ламаз де вӀашагӀкхийттача. Вай даьлах тешаш бусалба нах да хӀаьта юхе мел бисараш лоархӀам боаца лохера нах ба лхаш тайп - тайпара динах бола нах дӀа-юха къестабеш йола уйлаш а хьалхьоь цига. Иштта, цу тайпара классови хьашташ а, идейно - православни гӀулакхаш а, материалистически интернациональни хьисапе дуне довзилга а цӀендаь дӀадаккха гӀерт дика керте латтараш.

Сийлахь - йоккха Октябрьски революци хилалехьа вай мехка эксплуататорски классаша шоай лоархӀамаш кхоачашдара пайда эцаш хиннаб вӀашагӀкхийтта коллективно ламазаш дарах. Паччахьа Ӏаьдала деррига приказаши указаши ше къаьстта болча моллашкеи къаьдашкеи гӀолла ламазаш де гулбенараша дӀахкхайкадеш а хиннад, уж даьла лоӀамах дола хӀама санна гулбенараша тӀаэцаш а хиннад.

Динах тешаш болча наха чӀоагӀа влияни еш йола йоккха психологически идейни торо я ламаз. Ламаз цӀенача дег тӀара хила дела, тӀаккха далла тӀаккхоачаргда из яхаш хаддаза хьалхадоах дина культа гӀулакх дераша, уж тахапарча вахара гӀулаккхашта шоай махулла юстара баха а гӀерташ.

Ламаз дарах, кхьйола обрядаш кхоачашъярах шоашта дала даь дика санна вахаре шоай аьттув баьнна гӀулакхаш а шоашта хинна дикаш а тӀаэц динах тешаш бараша. Шоашта хинна зулами шоай аьттув боаца хӀамеи кхоачамхилал цӀенача дегаца шоаш ламаз ца дарах хилча санна хет царна. Цунца долаш дола хӀама ше мадарра кхетаде, шоай ирала тӀехьа къовсам лоаттабе уйла я яь саккетам болаш торо лаха а сага новкъарло ю ламазо.

Вай теркал ца деш дита йиш йолаш дац цхьаболча динах тешача ха яьхача вайнаха ламазаш дукъхача наха гургдолча моттигашка: балха тӀа а общественни моттигашка а деш хилар. Из лаьрхӀа кхычарна бӀаргагойта деш да ца аьлча зарддаи.

Цу дерригие идеологически балха бӀухошкара дӀадех ламаза чулоацам дика бовзар а динах тешаш волча сага ламазаша лехаш бола сатем цунна бола Ӏехам болгах из дӀакхетавар а.

С. УМАРОВ, исторически Ӏилмай кандидат.

РАДИО

18 ИЮНЬ

6.40 — КПСС XXVI съезда сецамаш кхоачашдергда! «Хьайбаш леладераша балха опыт вӀаши Ӏомаш».
6.55 — Ашараш. «Лермонтовский» совхозера передача (гӀалгӀай меттала).
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.23 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.13 — Передачай программа (эрсий, гӀалгӀай меттала).
8.25 — «Долгона Юре иллеш» (гӀалгӀай меттала).
9.14 — «Общественни порядкана ха тӀа» яха радиожурнал (эрсий меттала).
9.33 — «Ахал» яха хьалхара сюита (эрсий меттала).
9.45 — Берий хьахьекъа йоакхийбарашта. «Ӏилам а эстетически кхетами кхебар а» (нохчий меттала).
14.00 — Передачай программа. Хьоттамах бола хоам (эрсий меттала).
14.01 — С. Шадиев. «Мирена кхел». Дуьшар (гӀалгӀай меттала).
14.20 — Ашараш (нохчий меттала).
16.30 — «Красный молот» заводера передача (эрсий меттала).
16.45 — «Агитатор кхай тӀарча стане». Беседа (гӀалгӀай меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гӀалгӀай меттала).
18.20 — «Граждански оборона цхьанъехьа бахача наха новзийта» (эрсий меттала).
18.40 — «Атензи» яха радиокомпозици (нохчий меттала).

УКВ

18.00 — «Музыкальни глобус» яха передача.
18.44 — Нохч-ГӀалгӀай ашараш.
19.10 — А. Хамидов. «Совлати Лаудин» яхача спектакля монтаж (нохчий меттала).
20.15 — «Ашараш а хор-уйла а» яха концерт.

19 ИЮНЬ

6.40 — «Юртара Ӏуйре» (эрсий меттала).
7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.23 — «Ленинан некъ» тайпта обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.13 — Передачай программа (эрсий, нохчий меттала).
8.25 — Музыкальни передача (нохчий меттала).
8.50 — Социалистически Америка (эрсий меттала).
9.16 — «Хьалха тӀахьожам дӀахьаш ба» (нохчий меттала).
9.33 — Ашараш (нохчий меттала).
9.45 — «ДоттагӀий овзам» (эрсий меттала).
17.15 — Передачай программа. Хьоттамах бола хоам (эрсий меттала).
17.16 — «Патриот» яха радиомуьзе (нохчий меттала).
17.31 — Халкъа иллеш (гӀалгӀай меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гӀалгӀай меттала).
18.30 — Ашараш (нохчий меттала).
18.40 — «Йоьлхий ацхар» яха радиогазета (гӀалгӀай меттала).

УКВ

18.00 — «Мича яьнай карусельие нанимах» яха музыкальни передача.
19.08 — «Маершаи кьона налл» яха концерт.
19.42 — Лирически иллеш.
20.30 — Хьамсарча Даьхенах деха иллеш.

Хоаташ

Тахан республике гӀоллаи Грозне морхаш а йолаш, йовчал а йозаш, малхбузехьара секунде 3—8 метр чӀоагӀа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 17—22, Грозне 19—21 градус йовхал йолаш хилеи тарлу.

Кхоана морхаш а йолаш, догӀа а делхаш, малхбузехьара секунде 7—12 метр чӀоагӀа мух а хьекхаш хилеи фегара температура бийсана 11—16, дийнахьа 17—22 градус йовхал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул., 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместитела — 2-85-07; бехктокхама секретара — 9-24-00; отделий: партени вахара — 9-24-04; промышленностеи транспортеи — 9-24-01; юрта боахама — 9-24-06; культуре — 9-24-05; кехаштой — 9-24-07; корректорсае — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен, ереи, шоаттен деношка

СФ00232. «Грозненский рабочий» издательство типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 2414.